

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему:

Дипломатичний дискурс в аспекті комунікації

Виконала: студентка II курсу, групи МА-2

спеціальності: 035 Філологія

спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

Мельничук Дарія Володимирівна

прізвище, ім'я, по батькові автора

Керівник доц. Ковальчук Інна В'ячеславівна

науковий ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові

Рецензент _____

науковий ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол №__ від “__” _____ 2024 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

Острого – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ	6
1.1. Проблема визначення поняття «дискурс».....	6
1.2. Офіційно-діловий стиль та його особливості	11
1.3. Поняття дипломатії та дипломатичного дискурсу.....	18
1.4. Типи дипломатичних текстів та їх лінгвістичні особливості.....	25
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДИПЛОМАТИЧНИХ ТЕКСТІВ НА МАТЕРІЛІ КОРПУСУ ТЕКСТІВ PARLAMINT	35
2.1 Опис корпусу дослідження	35
2.2 Аналіз лексичних одиниць у дипломатичних текстах	36
2.3 Аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах.....	49
2.4 Аналіз вживання мовних засобів вираження ввічливості у дипломатичних текстах	81
Висновки до розділу 2	90
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95

ВСТУП

Актуальність теми дослідження «Дипломатичний дискурс в аспекті комунікації» обумовлена зростаючою роллю дипломатії у сучасному світі, де ефективна комунікація між державами стає ключовим фактором у міжнародних відносинах. Вивчення дипломатичного дискурсу дозволяє глибше зрозуміти специфіку мовної взаємодії в офіційно-діловому контексті, а також виявити лінгвістичні особливості, що впливають на результативність переговорів та дипломатичної діяльності. Крім того, дослідження комунікативних характеристик дипломатичних текстів, зокрема на матеріалі корпусу текстів ParlaMint, сприяє розвитку прикладної лінгвістики та удосконаленню професійної підготовки майбутніх філологів, що працюватимуть у галузі міжнародних відносин та перекладу.

Мета дипломної роботи полягає у комплексному дослідженні дипломатичного дискурсу як специфічного різновиду комунікації, виявленні його основних характеристик, а також аналізі лінгвістичних особливостей, які забезпечують ефективність дипломатичного спілкування.

Для досягнення мети роботи необхідно виконати такі **завдання**:

- вивчити існуючі теоретичні підходи до визначення поняття «дискурс» у лінгвістичній науці, зокрема в контексті офіційно-ділового стилю;
- описати особливості офіційно-ділового стилю та визначити його вплив на формування дипломатичного дискурсу;
- розкрити сутність поняття «дипломатичний дискурс» та визначити його основні характеристики;
- описати типи дипломатичних текстів та їхні лінгвістичні особливості, що є ключовими для успішної дипломатичної комунікації;
- здійснити аналіз лексичних одиниць у дипломатичних текстах на матеріалі корпусу текстів ParlaMint, щоб виявити специфіку їх використання;
- проаналізувати вживання термінів та спеціалізованої лексики в дипломатичних текстах, визначивши їхню роль у побудові дипломатичних

повідомлень;

– проаналізувати мовні засоби вираження ввічливості у дипломатичних текстах, щоб зрозуміти їхній вплив на комунікативну ефективність.

Об'єктом дослідження є дипломатичний дискурс як різновид офіційно-ділового стилю.

Предметом дослідження є комунікативні особливості дипломатичних текстів, зокрема їх лексичний склад, вживання термінів та спеціалізованої лексики, а також мовні засоби вираження ввічливості, що впливають на ефективність дипломатичної комунікації.

У дослідженні використовувалися різні **методи**, спрямовані на всебічний аналіз дипломатичного дискурсу. На емпіричному рівні було застосовано метод спостереження для виявлення характерних лексичних одиниць і мовних засобів у дипломатичних текстах. Корпусний та порівняльний аналізи були використані для систематичного аналізу лексичних і граматичних особливостей дипломатичних текстів на матеріалі корпусу ParlaMint. На теоретичному рівні методи аналізу та синтезу забезпечили осмислення отриманих даних і їх узагальнення, а також дозволили інтегрувати різні підходи до визначення поняття дипломатичного дискурсу. Крім того, застосування методу індукції допомогло сформулювати загальні висновки на основі конкретних випадків мовного вживання, що забезпечило системний підхід до дослідження комунікативних аспектів дипломатичних текстів.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі дипломатичного дискурсу з акцентом на комунікативні особливості, зокрема на лексичний склад, вживання термінів та мовних засобів вираження ввічливості. Була здійснена власна спроба аналізу дипломатичних текстів на матеріалі корпусу ParlaMint, який дозволив виявити специфічні мовні закономірності, характерні для дипломатичних текстів. Крім того, була здійснена спроба порівняння вживання специфічної для дипломатичних текстів лексики між чоловіками та жінками.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів у подальшій роботі фахівців у галузі міжнародних відносин, перекладу, лінгвістики та комунікативних студій. Результати дослідження можуть

бути використані для вдосконалення методик викладання дипломатичної лінгвістики, розробки навчальних матеріалів, а також у практиці перекладу дипломатичних текстів та в підготовці фахівців, які займаються міжнародною комунікацією.

Апробація результатів дослідження.

Логіка дослідження зумовила структуру роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, а також списку використаних джерел. Загальний обсяг – 100 сторінок.

У вступі визначається актуальність теми, формулюються мета і завдання дослідження, окреслюються об'єкт і предмет дослідження, описуються методи, які використовувались для досягнення поставленої мети, а також зазначаються наукова новизна та практичне значення роботи.

У першому розділі розглядаються методико-теоретичні основи дослідження дипломатичного дискурсу, зокрема аналізуються поняття «дискурс» і «дипломатичний дискурс», описуються особливості офіційно-ділового стилю, ідентифікуються типи дипломатичних текстів та їхні лінгвістичні характеристики.

У другому розділі проводиться аналіз комунікативних особливостей дипломатичних текстів на матеріалі корпусу текстів ParlaMint, досліджуються лексичні одиниці, термінологія та мовні засоби вираження ввічливості, що використовуються у дипломатичних текстах.

У загальних висновках підбиваються підсумки дослідження, формулюються основні результати та рекомендації щодо подальшого вивчення дипломатичного дискурсу.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Проблема визначення поняття «дискурс»

У сучасній лінгвістиці дискурс розглядається як фундаментальне поняття, що виходить за межі простої мовленнєвої діяльності. Він охоплює не лише вербальні засоби комунікації, але й невербальні елементи, такі як жести, міміка, і навіть мовчання. Дискурс також включає соціальні аспекти комунікації, які відіграють важливу роль у формуванні та відтворенні соціальної реальності. Завдяки дискурсу відбувається соціалізація, а також утвердження культурних та політичних норм і стереотипів, що впливають на ідентичність індивідів та груп [30, с. 343].

Н. Гудзь пропонує розглядати термін «дискурс» у кількох значеннях, що дозволяє охопити різноманітні аспекти мовлення та комунікації. По-перше, дискурс може бути еквівалентом поняття «мовлення», коли він сприймається як сукупність мовленнєвих актів, спрямованих на обмін інформацією та спілкування між учасниками діалогу. Дискурс також може розглядатися як одиниця, що перевищує розміри фрази і включає цілі тексти, розмови, дискусії або навіть документи. Важливим аспектом є також вплив висловлювання на його одержувача з урахуванням конкретної ситуації, в якій це висловлювання відбувається [5].

Крім того, дискурс може трактуватися як основний тип висловлювання, що включає сукупність бесід у певному контексті з метою досягнення визначеної мети. Водночас, він може відображати позицію мовця, що протиставляється оповіданню, яке не враховує таку позицію. Ще одним важливим значенням дискурсу є вживання мовних одиниць та їх актуалізація у мовленні, що відбувається в конкретному контексті комунікації [5].

Дискурс також можна розглядати як мовлення, обмежене певними соціальними чи ідеологічними рамками, такими як політичні, релігійні або наукові контексти, що впливають на використання мовних засобів та їх інтерпретацію. Нарешті, дискурс може виступати теоретичним конструктом, який дозволяє

аналізувати умови створення тексту в різних соціальних та культурних контекстах, підкреслюючи його роль як соціокультурного явища [5].

Виходячи з цих визначень, можна зробити висновок, що дискурс є багатограним поняттям, яке відображає як мовні, так і соціальні процеси. Цей термін дозволяє аналізувати комунікацію не лише на рівні конкретних висловлювань, але й у ширшому соціокультурному контексті, що робить його надзвичайно важливим для розуміння динаміки суспільства та культури.

За визначенням А. Павленко, дискурс є не просто текстом, а текстом, який функціонує в конкретній комунікативній ситуації. Він включає в себе не тільки мовленнєві одиниці, а й всі обставини, за яких ці одиниці були висловлені, включаючи соціальні та культурні контексти, взаємовідносини між учасниками спілкування тощо. Це визначення розширює поняття дискурсу, охоплюючи такі аспекти, як прагмалінгвістичний, психолінгвістичний, структурно-лінгвістичний та соціолінгвістичний підходи, що дозволяє розглядати дискурс не лише з лінгвістичної, але й з культурної та соціальної точок зору [25, с. 131].

З іншого боку, О. Дикань розглядає дискурс як продукт комунікативної дії, який не просто існує у формі тексту, але є результатом актуального мовлення, тобто це є вербальним вираженням у конкретному контексті спілкування [6, с. 24]. Такий підхід підкреслює важливість моменту виголошення та зв'язку тексту з його мовленнєвим контекстом.

За твердженням Д. Блейкемор, дискурс охоплює не лише мовні вирази, але й інші форми комунікації, такі як зображення, звуки та графічні елементи, що використовуються у різних медіа, включаючи рекламу, кіно, телебачення та інтернет [41, с. 102-103]. Т. ван Дейк, у свою чергу, визначає дискурс як сукупність текстів, що формують певний соціальний, культурний або інституційний контекст. Він також акцентує увагу на практиках створення, розповсюдження та сприйняття цих текстів [44, с. 118]. М. Емміт і Дж. Полкок розширюють це поняття, підкреслюючи, що дискурс – це цілісна соціальна практика, яка взаємодіє з культурними й соціальними стереотипами, спрямована на формування та підтримку соціальних, політичних і культурних норм [46].

У лінгвістиці існує кілька підходів до вивчення дискурсу, кожен з яких має свою специфіку, залежно від дослідницьких цілей та методології. Лінгвістичний підхід зосереджений на аналізі мовних засобів, які використовуються в дискурсі, а також на дослідженні мовних структур і їхніх функцій у контексті конкретного дискурсу [13]. Соціолінгвістичний підхід вивчає вплив соціальних факторів на дискурс, таких як соціальний статус учасників спілкування, їхні взаємини з іншими людьми та культурні контексти, в яких вони перебувають [35]. Когнітивний підхід акцентує увагу на когнітивних процесах, що лежать в основі дискурсу, таких як сприйняття, увага та пам'ять, що визначають, як люди обробляють і використовують мовні засоби [43]. Критичний підхід спрямований на аналіз владних структур та соціальної нерівності, які впливають на використання мови і формують певний дискурсивний контекст [18, с. 5]. Прагматичний підхід фокусується на дослідженні використання мови в конкретних комунікативних ситуаціях та аналізі мовних засобів, які застосовуються для досягнення певних комунікативних цілей [24, с. 100].

Ці підходи можуть бути використані як окремо, так і в поєднанні для досягнення більш глибокого розуміння дискурсу. На нашу думку, поєднання різних підходів дозволяє отримати всебічне уявлення про дискурс, враховуючи як мовні, так і соціальні, когнітивні та прагматичні аспекти, що робить дослідження більш комплексним та цілісним.

Терміни «текст» і «дискурс» часто використовуються як взаємозамінні, проте вони мають різні значення. Текстом називають послідовність мовних одиниць, які пов'язані між собою через граматичні структури та лексичні зв'язки. Він може бути як усним, так і письмовим, а його основна функція полягає в передачі інформації та встановленні зв'язку між мовцем і слухачем або читачем [28, с. 153].

Дискурс, у свою чергу, охоплює не лише сам текст, але й соціокультурний контекст, у якому відбувається мовлення. Дискурс відображає мовні практики, соціальні відносини, стилі комунікації та культурні норми, які впливають на мовленнєву діяльність. Він здатний як формувати, так і змінювати соціальну реальність, відображаючи та укріплюючи соціальні стереотипи [33, с. 9].

Так, текст і дискурс – це взаємопов’язані, але відмінні поняття. Текст описує лінійну структуру мовних одиниць, що передають інформацію, тоді як дискурс охоплює ширший контекст мовленнєвої практики та соціальні відносини, які формуються в процесі комунікації. Важливо зазначити, що дискурс включає не тільки текстові, але й невербальні елементи комунікації, такі як жести, міміка та тон голосу. Соціальний контекст, який включає в себе соціальні, культурні, історичні та політичні фактори, відіграє ключову роль у визначенні способів використання та сприйняття мови [52].

Н. Гудзь зазначає, що існує кілька підходів до розмежування тексту та дискурсу. Один із них акцентує увагу на статичному характері тексту та динамічному характері дискурсу. У цьому контексті текст розглядається як завершена мовленнєва одиниця зі структурованою організацією, яка складається з окремих речень, тоді як дискурс вважається процесом взаємодії між мовними учасниками в конкретній комунікативній ситуації [5].

Інший підхід трактує текст як абстрактний теоретичний конструкт, що реалізується в дискурсі. Таким чином, дискурс сприймається як ширше поняття, яке охоплює не лише вербальні, а й невербальні засоби комунікації [5].

Ще один підхід визначає дискурс як мовлення, що інтегроване в реальне життя. У цьому випадку дискурс розглядається як комплексне явище, що відображає взаємодію мовців у конкретному соціально-культурному контексті [5].

Загалом, розмежування тексту та дискурсу залежить від підходу, який застосовується в конкретному дослідженні, але в будь-якому випадку, аналіз обох понять вимагає врахування таких аспектів, як контекст, ситуація висловлювання та мовні засоби.

Дискурс може бути класифікований за різними критеріями. Наприклад, за формальними ознаками дискурс поділяється на усний і писемний, а за функціональними характеристиками – на науковий, публіцистичний, художній та інші типи. Змістовний критерій дозволяє виділити політичний, соціальний, культурний та інші види дискурсу. Кожен з цих критеріїв надає дослідникам

можливість детально аналізувати різні типи дискурсу, досліджуючи їх специфіку, механізми функціонування та зв'язки з іншими формами дискурсу [5].

У лінгвістиці розрізняють різні типи дискурсу, які мають своє специфічне призначення та функції у різних комунікаційних контекстах. Найбільш розповсюдженими є:

1) Публіцистичний дискурс використовується у медіа та суспільному житті для висвітлення важливих подій, аналізу політичних ситуацій та формування громадської думки. Він включає такі форми, як статті, політичні дебати, інтерв'ю тощо.

2) Науковий дискурс застосовується в академічній сфері для дослідження наукових питань і генерації нових знань. Він має усталені формати, такі як наукові статті, дисертації та звіти.

3) Розмовний дискурс є повсякденною мовною практикою, що може варіюватися від формальної до неформальної залежно від контексту та стосунків між співрозмовниками.

4) Рекламний дискурс спрямований на привернення уваги та переконання аудиторії до придбання товарів або послуг. Він проявляється у вигляді рекламних повідомлень, кампаній, роликів тощо.

5) Юридичний дискурс характеризується спеціальною термінологією та використовується для вирішення правових спорів і конфліктів у межах юридичних процесів. Прикладами є договори, угоди та заяви.

6) Медичний дискурс охоплює мову, що використовується в медичній сфері для опису хвороб і методів лікування. Це спеціалізований тип дискурсу, що включає медичні записи, наукові статті та інші документи.

7) Релігійний дискурс застосовується для передачі духовних та релігійних знань, може бути як формальним у рамках релігійних обрядів, так і неформальним у розмовах про релігію.

8) Художній дискурс має естетичну спрямованість і використовується в літературних творах, таких як романи, поезія, драми тощо.

Так, кожен тип дискурсу відповідає специфічним комунікаційним цілям і контекстам, в яких він функціонує. Знання і розуміння цих типів допомагає ефективніше використовувати мовні ресурси залежно від ситуації [38, с. 3].

Отже, дискурс є складним поняттям, яке включає у себе як вербальні, так і невербальні елементи комунікації, відображаючи при цьому соціальні, культурні, ідеологічні та прагматичні аспекти, що формують контекст мовлення. В лінгвістиці дискурс розглядається як центральне поняття, яке дозволяє глибше розуміти механізми формування та відтворення соціальної реальності. Означення дискурсу як процесу, що включає соціальний і культурний контексти, підкреслює його важливість у вивченні динаміки суспільства та культури, а також у розумінні владних відносин і ідеологічних структур, що впливають на комунікацію.

1.2. Офіційно-діловий стиль та його особливості

Офіційно-діловий стиль є ключовим елементом мовлення, який широко використовується в діловій комунікації, зокрема у дипломатичній сфері. Цей стиль необхідний для ведення офіційної документації, проведення переговорів, службового листування та інших форм формального спілкування, що вимагають точності, ясності та суворої формальності. Однією з його головних характеристик є прагнення до нейтральності та уникнення емоційного забарвлення, що дозволяє зосередитися на суті питання, а не на особистих почуттях чи оцінках [45, с. 19].

Загалом, офіційно-діловий стиль в англійській мові, є консервативним і зосередженим на практичних критеріях. До його характерних рис належить використання спеціальних кліше, термінів, абревіатур і символів, а також обмежене вживання емоційно забарвлених слів, за винятком певних формальних виразів у службовому листуванні. Цей стиль також характеризується фіксованими синтаксичними конструкціями, чіткою структурою абзаців та стереотипними композиційними рішеннями, що підкреслюють його формальність та строгість [45, с. 19]. Ці особливості сприяють збереженню стилістичної єдності та підвищують ефективність комунікації в офіційно-діловому контексті, забезпечуючи зрозумілість і чіткість висловлювань.

Т. Гаврилишин зазначає, що офіційно-діловий стиль використовується в різноманітних формах офіційного спілкування, зокрема у створенні та обміні діловими документами, такими як накази, постанови, програми, заяви, автобіографії, протоколи та акти. Крім того, цей стиль охоплює мову, яка застосовується під час публічних виступів, лекцій, прес-конференцій, інтерв'ю, ділових переговорів, нарад, зборів і консультацій. Характерною рисою офіційно-ділового стилю є його чіткість, лаконічність, формальність та відсутність емоційності, що забезпечує ефективність комунікації у формальних контекстах [4, с. 80].

Г. Холматова також підкреслює, що офіційно-діловий стиль вирізняється своєю формальністю, нейтральністю та певною відстороненістю у вираженні думок, що забезпечує його придатність для використання у різних сферах, де необхідна чіткість і беземоційність. Цей стиль не є однорідним і поділяється на кілька підстилів, серед яких можна виділити мову ділових документів, юридичних текстів, дипломатичної комунікації та військової документації. Кожен із цих підстилів має свою специфічну мету та використовує відповідні мовні засоби для її досягнення. Основною метою офіційно-ділового стилю є встановлення та регулювання взаємовідносин між сторонами, які укладають угоду чи договір, що може відбуватися між різними суб'єктами, такими як держава і громадянин, підприємства, уряди різних країн, керівники і підлеглі тощо [49, с. 113-114].

Комунікація в межах цього стилю спрямована на досягнення домовленостей і підтримання співпраці між учасниками. Навіть у випадках висловлення протесту проти порушення угоди, офіційно-діловий стиль дозволяє сформулювати претензії таким чином, щоб підкреслити необхідність відновлення співпраці на основі попередніх домовленостей. Офіційно-діловий стиль є важливим інструментом для регулювання взаємовідносин між різними суб'єктами, оскільки він забезпечує ясність і точність у формулюванні умов та вимог. Завдяки цьому стилю досягається однозначне розуміння між сторонами, що є надзвичайно важливим для ефективного функціонування будь-якої системи, побудованої на правових та договірних засадах [49, с. 114].

За А. Капелюшним, офіційно-діловий стиль мовлення зазвичай використовується у громадській, діловій та виробничій діяльності, де важливою є чіткість та однозначність висловлювань. Використання цього стилю у текстах іншого функціонального призначення може сприйматися як невідповідне або навіть як канцеляризм. Однак, у певних випадках, зокрема у сфері медіа, офіційно-діловий стиль може бути застосований обмежено і цілеспрямовано [9, с. 127].

Науковці зазначають, що інформаційні повідомлення ЗМІ можуть включати елементи цього стилю, особливо коли йдеться про передачу офіційної чи документальної інформації. Наприклад, А. Приходько звертає увагу на те, що в медійному мовленні поєднуються експресивні елементи з офіційно-діловими стандартами. Дослідник зазначає, що канцелярські кліше і стереотипні вирази широко використовуються для передачі специфіки ділового і розмовного стилю. Крім того, короткі газетні повідомлення часто наближаються до науково-ділового стилю, відзначаючись фактологічністю та документальністю викладу [27, с. 155].

Офіційно-діловий стиль вирізняється своєю спрямованістю на досягнення конкретних завдань, що робить його відмінним від повсякденного спілкування. Його основна мета полягає у впливі на адресата з метою досягнення певних результатів, що підкреслює його регламентований і формалізований характер. Офіційне спілкування завжди ретельно планується та здійснюється відповідно до визначеного плану, а не спонтанно. Це свідомий процес, спрямований на досягнення економічної вигоди чи інших організаційних цілей. Таким чином, ділове листування виступає інструментом формалізації комунікації, який допомагає ефективно досягати визначених цілей [49, с. 114].

С. Бибик стверджує, що офіційно-діловий стиль відзначається рядом специфічних характеристик, які роблять його ефективним для передавання управлінської інформації та відповідним вимогам формальної комунікації. Однією з ключових рис є широке використання спеціалізованої термінології та усталеної фразеології, що забезпечує точність і однозначність у спілкуванні. У цьому стилі відсутня індивідуальність авторського мовлення, оскільки текст має бути нейтральним і беземоційним, щоб уникнути суб'єктивного забарвлення. Це також

проявляється у відсутності емоційно-експресивної лексики та мінімізації використання синонімів, що сприяє чіткій і зрозумілій передачі інформації. Додатково, у офіційно-діловому стилі часто використовуються безособові та наказові форми дієслів, що підкреслює об'єктивність і формальність тексту. Структура тексту в цьому стилі є строго регламентованою, а прості речення переважають над складними, що полегшує сприйняття та зменшує можливість неправильного тлумачення [1].

Однією з основних ознак офіційно-ділового стилю є прагнення до безособовості, яке досягається завдяки уникненню займенників першої та другої особи, використанню пасивних конструкцій і зверненню до осіб за їхніми функціональними ролями, такими як «Позивач», «Відповідач» або «Заявник». Це дозволяє підкреслити об'єктивність та неупередженість документів [45, с. 19-20].

Крім того, офіційно-діловий стиль відзначається високим ступенем стандартизації, яка проявляється у використанні фіксованих виразів і кліше, що часто повторюються у різних документах. Наприклад, такі формулювання, як «відповідно до умов» або «без попереднього повідомлення», є типовими для офіційних текстів і сприяють ясності та однозначності в комунікації [45, с. 20-21].

Ще однією важливою рисою є наявність великої кількості спеціалізованих термінів, які забезпечують точність і уникають двозначностей у текстах. Залежно від галузі, ці терміни можуть охоплювати юридичну, комерційну або дипломатичну лексику, що дозволяє досягати точного розуміння змісту документів [45, с. 21].

Також в офіційно-ділових текстах широко використовуються аббревіатури та умовні позначення, особливо в дипломатичних та військових документах. Наприклад, скорочення «*C&F*» (*Cost and Freight*) або «*f.o.b.*» (*free on board*) є стандартними для комерційних текстів, що полегшує міжнародну комунікацію [45, с. 21].

Особливою ознакою офіційно-ділового стилю є номіналізація, яка полягає в перетворенні дієслів у іменники, що надає текстам більшої формальності. Це сприяє створенню складних синтаксичних конструкцій, які підкреслюють офіційний

характер текстів, хоча можуть ускладнювати їх розуміння для непрофесійних читачів [45, с. 21-22].

Крім того, англійський варіант офіційно-ділового стилю зберігає архаїзми та іншомовні вирази, зокрема з латини та французької, такі як «*bona fide*» (добросовісно) або «*ex officio*» (за посадою). Ці елементи додають текстам історичної глибини та підсилюють їх формальність [45, с. 22].

Незважаючи на свою складність, офіційно-діловий стиль є широко використовуваним стилем мовлення, який відображає специфіку комунікації в ділових та офіційних ситуаціях. Його особливості можуть бути визначені через різні функціональні підстили, які відображають його різноманітні сфери застосування [1]:

1) Один з функціональних підстилів офіційно-ділового стилю – законодавчий. Цей підстиль використовується в процесі створення законів, нормативних актів та правової документації. Він характеризується формальністю, точністю та використанням юридичної термінології.

2) Дипломатичний підстиль використовується у дипломатичних комунікаціях, переговорах та офіційних листуваннях між країнами. Цей підстиль вимагає високого рівня формальності, остронь від емоційно забарвленого мовлення та використання тактичних висловів.

3) Юридичний підстиль, використовується в юридичних документах, судових вирішеннях та юридичних актах. Він вимагає точності, чіткості та використання специфічної юридичної термінології.

4) Адміністративно-канцелярський підстиль, використовується в офіційних документах, листуванні та внутрішній діловій комунікації установ, організацій та державних органів. Його характеризує лаконічність, формалізм та використання стандартних висловів.

Текстові норми регулюють структуру та організацію документа, забезпечуючи логічну послідовність і чіткість викладу інформації. Це дозволяє створювати зрозумілі й лаконічні документи, які відповідають вимогам правової та організаційної сфери [20, с. 148].

Мовні норми визначають вибір відповідних мовних засобів, таких як лексика, граматичні конструкції та стилістичні прийоми, що дозволяють максимально точно і ясно передати зміст документа. Це сприяє досягненню точності та зрозумілості, що є ключовими вимогами до офіційно-ділового стилю [20, с. 148].

Офіційно-діловий стиль завжди має офіційний характер, оскільки стосунки між учасниками ділового спілкування регулюються правовими нормами. Крім того, цей стиль характеризується адресністю, коли як відправник, так і адресат документа відомі і, як правило, є організаціями [22, с. 49-50].

Іншою важливою особливістю є повторюваність ситуацій і дій, що призводить до використання однотипних мовних засобів у документах. Тематична обмеженість стилю також визначає його специфіку: офіційно-діловий стиль орієнтований на вирішення конкретних задач у межах певної організації. Ще однією важливою ознакою є документальність, яка підкреслює необхідність формалізованого характеру кожного документа [22, с. 49-50].

Так, офіційно-діловий стиль відзначається своєю формальністю, точністю і чіткістю, що є основоположними для ефективної комунікації у сфері ділових відносин та організаційної діяльності. Врахування цих особливостей є критично важливим для правильного використання цього стилю в офіційних документах та комунікативних процесах.

А. Коваль зазначає, що офіційно-діловий стиль характеризується високим рівнем стандартизації текстів, що встановлено державними нормами для забезпечення уніфікації документів та ефективної комунікації в постійно повторюваних ситуаціях. Стандартизація формату документів значно полегшує процес їх написання та сприяє дотриманню єдиних вимог, що робить офіційно-діловий стиль зрозумілим і доступним для широкого кола користувачів. Така уніфікація допомагає уникнути непорозумінь і забезпечує прозорість та ефективність офіційного спілкування [14, с. 52-53].

Важливими рисами цього стилю є також точність і ясність, які поєднуються з лаконічністю та послідовністю викладу. Це дозволяє створювати тексти, що є чіткими і легко зрозумілими для читача [8, с. 27].

Документальність є ще однією відмінною рисою офіційно-ділового стилю, що проявляється у наявності певних реквізитів та дотриманні стабільних норм і традицій. Це сприяє збереженню формальності та відповідності документів встановленим стандартам. Крім того, використання усталених мовних зворотів і висока ступінь стандартизації мови забезпечують однозначність і послідовність тексту, що є критично важливим для уникнення неоднозначностей і помилок у офіційних документах [8, с. 27-28].

Суворе регламентування тексту, яке передбачає поділ на параграфи, пункти та підпункти, сприяє структурованості й чіткій організації документа. Це робить текст більш упорядкованим і легким для сприйняття [8, с. 28].

Таким чином, зазначені особливості офіційно-ділового стилю визначають його ефективність як засобу формальної комунікації, що забезпечує точність, об'єктивність і стабільність у передачі інформації [8, с. 28]. На мою думку, ці риси роблять офіційно-діловий стиль незамінним у контексті юридичних, адміністративних та інших офіційних документів, де важлива кожна деталь і немає місця для двозначностей.

Офіційно-діловий стиль характеризується низкою властивостей, які відрізняють його від інших стилів мовлення та роблять його незамінним у правовій, адміністративній та комерційній сферах. Однією з головних рис цього стилю є *аргументативність*: у текстах офіційно-ділового характеру центральну роль відіграє логічне обґрунтування висловлених думок і тверджень. Це означає, що кожна думка в таких текстах повинна мати чіткі аргументи та доказову базу.

Ще однією важливою особливістю є *інтертекстуальність*, що передбачає включення в текст посилань на інші документи або їх цитування. Наприклад, офіційно-ділові тексти часто містять посилання на юридичні акти, протоколи або інші офіційні документи, які мають підтверджувати викладену інформацію.

За С. Нікіфоровою, для цього стилю характерна *діалогічність*, яка проявляється у структурі текстів, побудованих за схемою питання-відповідь. Такий підхід особливо помітний у договорах та інших юридичних документах, де кожна

стаття або пункт може містити питання, на яке текстом надається конкретна відповідь [23].

Офіційно-діловий стиль також прагне до завершеної логічної системності. Це означає, що тексти в цьому стилі мають чітку та логічно впорядковану структуру, де всі елементи взаємопов'язані і послідовно викладені [23].

Цей стиль відрізняється певною стійкістю та замкнутістю, що пов'язано з історично сформованими жанрами, специфічною лексикою та синтаксичними конструкціями, які надають текстам офіційно-ділового стилю стабільного характеру. Хоча цей стиль з часом може зазнавати змін, його основні риси залишаються відносно незмінними [17].

Отже, офіційно-діловий стиль є основним засобом комунікації у сфері ділових відносин, дипломатії, права та адміністративної діяльності. Його особливості, такі як аргументативність, інтертекстуальність, діалогічність та логічна системність, забезпечують точність, ясність та ефективність передачі інформації в офіційних документах. Незважаючи на свою стійкість і консервативність, цей стиль залишається гнучким і здатним адаптуватися до сучасних вимог, зберігаючи при цьому свої основні риси. Завдяки чітко визначеним мовним та текстовим нормам, офіційно-діловий стиль забезпечує однозначність і стабільність у формуванні та обміні офіційними повідомленнями, що робить його незамінним інструментом у регулюванні правових і ділових відносин.

1.3. Поняття дипломатії та дипломатичного дискурсу

Дипломатія – це встановлений метод впливу на рішення та поведінку іноземних урядів і народів через діалог, переговори та інші мирні засоби, без застосування військових дій або насильства. Це визначення, запропоноване в Encyclopedia Britannica, підкреслює роль дипломатії як інструменту для досягнення міжнародних цілей шляхом взаєморозуміння та співпраці [55].

За визначенням, наведеним в Українському дипломатичному словнику, дипломатія являє собою засіб реалізації зовнішньої політики, а також внутрішнє регулювання державної та суспільної дипломатії. Це поєднання практичних заходів,

технік та методів, які використовуються відповідно до конкретних обставин і характеру завдань, що підлягають виконанню [34, с. 65]. Подібні визначення дипломатії можна знайти в інших словниках, як українських, так і закордонних [53; 54; 56; 57].

О. Косович розглядає дипломатію як науку про міжнародні відносини та мистецтво ведення переговорів керівниками держав і спеціальними органами зовнішніх зносин: міністерствами закордонних справ, дипломатичними місіями тощо. Дипломати беруть участь у визначенні зовнішньополітичного курсу країни та його реалізації мирними засобами. Основна мета дипломатії – захист інтересів держави та її громадян на міжнародній арені [51, с. 157].

Дипломатія є не лише процесом реалізації зовнішньої політики, але й активно використовує дискурсивні методи для досягнення своїх цілей. Дипломатичний дискурс не обмежується виключно дипломатичними аспектами; він переплітається з журналістським та політичним дискурсами, впливаючи на формування уявлень про внутрішню політику. Виступи дипломатів, після їх виголошення, стають основою для подальших аргументованих обговорень. Це означає, що навколо конкретних інтересів і цілей виникають дискусії щодо їхнього розвитку та домінування певних інтерпретацій, у яких взаємодіють і суперечать різні сфери влади та знання [58, с. 54].

Як зазначає О. Мацько, дипломатичний підстиль виділяється завдяки своїм традиційним жанрам та мовно-композиційним структурам, які створюють особливу мовну формулу, характерну саме для дипломатичного середовища [21, с. 195]. Ці формули є ключовими елементами, що забезпечують ефективність дипломатичної комунікації, адже вони враховують як мовні, так і культурні аспекти.

Американський лінгвіст Дж. Джі вказує на те, що дипломатичний дискурс, як і будь-який інший, не існує ізольовано. Він є частиною більшої мовної системи, в якій постійно відбувається взаємодія між різними дискурсами, що призводить до їх трансформації. Дослідник підкреслює, що дискурси не мають чітких меж і можуть змінюватися залежно від контексту, в якому вони функціонують [47, с. 21-22]. Це

особливо актуально для дипломатичного дискурсу, де контекст і комунікативні цілі можуть варіюватися, що впливає на вибір мовних засобів і стратегії спілкування.

Дипломатичний дискурс формується двома основними чинниками: характером суб'єкта, що здійснює соціальну дію, та метою, на яку спрямоване це мовлення. Важливими аспектами дипломатичного дискурсу є те, хто висловлюється, до кого звернені ці висловлювання і з якою метою вони робляться. Дослідження дефініцій дипломатії, запропонованих у словниках, а також аналіз експертних визначень дипломатичної комунікації, допомагають краще зрозуміти ці характеристики і глибше усвідомити специфіку дипломатичного дискурсу [51, с. 157].

Крім виконання своєї основної функції як засобу дипломатії, дипломатичний дискурс також можна розглядати як особливу форму політичного дискурсу. Відмінною рисою дипломатичного дискурсу є його політична природа: він риторично виражає офіційну позицію держави, використовуючи діалог для врегулювання конфліктів та захисту інтересів сторони, яку представляє. Це політичне спрямування дипломатичного дискурсу пов'язане з тим, що конфлікти та розбіжності є невід'ємною складовою політичного життя, і вони можуть виникати внаслідок різних упереджень та інтересів [59].

Дипломатія як державна діяльність поєднує в собі техніку і мистецтво ведення переговорів, застосування тиску, примусу і переконання. Важливим елементом у дипломатії є раціоналізація дискурсу, що дозволяє залишати простір для двозначностей та внутрішніх суперечностей, особливо у випадках зміни політичної позиції чи стратегії уряду. Подібно до політичного дискурсу, у дипломатичних промовах спікер виступає від імені уряду, а не від власного імені, що додає особливої ваги його словам. Зазначимо, що дипломатичні промови не завжди спрямовані на примирення; навпаки, їх мова може бути різкою і навіть провокативною, що підкреслює важливість чіткого визначення ставлення до інших держав – чи то ворожості, дружби, чи байдужості [48].

Сила дипломатичного дискурсу полягає в його здатності не лише передавати і поширювати повідомлення, але й підсилювати їхній вплив у процесі посередництва між державами. Таким чином, політичний та дипломатичний дискурси тісно

переплітаються, причому дипломатичний дискурс можна розглядати як одну з форм політичного. Це підтверджує концепція «трьох Р»: репрезентації, раціональності та референції, що описує основні механізми функціонування дипломатичного дискурсу [58, с. 58-59].

Дипломатичний підстиль є особливою формою офіційно-ділового стилю, що активно використовується в міжнародній комунікації. Відмінною рисою цього підстилю є використання спеціалізованих дипломатичних термінів, багато з яких мають міжнародний характер, як-от *persona non grata*, *status quo*, *ratification*. Це робить дипломатичний дискурс зрозумілим і прийнятним у різних країнах та культурних контекстах [15, с. 128].

Н. Шумарова стверджує, що дипломатичний підстиль включає кілька основних писемних жанрів, які відіграють важливу роль у міжнародних відносинах. Серед них [36, с. 567]:

- 1) Комюніке – офіційне повідомлення, що інформує про важливі державні події або рішення.
- 2) Конвенція – міжнародний договір, який визначає загальні правила або угоди між державами щодо певних питань.
- 3) Меморандум – документ, у якому викладається суть питання, що обговорюється у дипломатичному листуванні, і який може мати вплив на подальші дії.
- 4) Нота – офіційна письмова заява однієї держави до іншої, що містить важливу інформацію або вимогу.

Цей підстиль, як і інші підстилі офіційно-ділового стилю, має свої унікальні характеристики, але його використання зосереджене на міжнародній арені, де точність, чіткість і дипломатичний етикет є критично важливими.

Основними агентами дипломатичного дискурсу виступають дві групи осіб: перша – це високопосадовці держави, такі як політики, що формують зовнішню політику країни; друга – це професійні дипломати, які представляють інтереси своїх держав на міжнародному рівні. Така подвійна структура учасників надає дипломатичному дискурсу особливої складності та гнучкості [51, с. 157].

Цільова аудиторія дипломатичного дискурсу також варіюється залежно від конкретної ситуації. У деяких випадках, коли йдеться про висвітлення міжнародних подій, цей дискурс спрямований на широку громадськість і набуває публічного характеру. В інших випадках, коли дискусія ведеться між дипломатами, аудиторія може бути обмеженою до вузького кола учасників переговорів [51, с. 157].

Дипломатичний дискурс виконує дві основні функції. По-перше, він використовується для інформування громадськості як всередині країни, так і за її межами, про позицію уряду з різних міжнародних питань. У такому контексті він стає інструментом політичної комунікації. По-друге, він слугує засобом досягнення домовленостей між державами, сприяючи гармонізації інтересів, посиленню співпраці та зменшенню конфліктів. У цьому випадку дипломатичний дискурс є закритим процесом переговорів, що спирається на знання з комунікації, конфліктології та психології, і може розглядатися як форма академічної діяльності дипломатів [51, с. 157].

В. Скрябіна вказує на те, що дипломатичний дискурс є особливою формою комунікації, яка має свої унікальні мовні характеристики, що відповідають специфічним вимогам дипломатії та міжнародних відносин. Раніше дипломатичне мовлення відзначалося нейтральністю та мінімальним впливом суб'єктивності, але в сучасних умовах, під впливом соціально-політичних змін, дипломатичний дискурс все частіше набуває рис агресивності та експресивності [29, с. 267].

На думку Н. Кащишин, англомовний дипломатичний дискурс відрізняється від інших видів дискурсу специфічним поєднанням мовних засобів, що використовується у всіх текстах на дипломатичну тематику. Цей дискурс можна розглядати як відображення діяльності дипломатичних інституцій та міжнародного спілкування через мовні одиниці [10].

Особливістю дипломатичного дискурсу як варіанта офіційно-ділового стилю є те, що він нерідко відходить від традиційної нейтральності, властивої офіційним текстам. Це відхилення зумовлене прагматичними потребами дипломатії, які вимагають використання більш гнучких і різноманітних мовних засобів для досягнення комунікативних цілей [16, с. 123].

Дипломатичний дискурс відіграє ключову роль у міжнародних відносинах, часто наближаючись до політичної комунікації, яка охоплює обговорення трьох фундаментальних питань: розподілу державних ресурсів, контролю над прийняттям рішень (судових, законодавчих, виконавчих) та застосування санкцій (право на покарання або винагороду) [42, с. 14]. Ця схожість підкреслює важливість дипломатичного дискурсу у вирішенні конфліктів і досягненні домовленостей між державами.

Дипломатичний підстиль передбачає використання спеціалізованих мовних засобів та структур, що сприяють досягненню компромісів і збереженню добрих відносин між державами. Важливою характеристикою дипломатичного дискурсу є його стриманість, яка виражається через обережне формулювання думок, використання ввічливої лексики та дипломатичних виразів, що підкреслюють повагу до співрозмовника [61, с. 178].

Дипломатичний дискурс, хоча й належить до офіційно-ділового стилю, має свої унікальні особливості, що відрізняють його від загальноприйнятих норм цього стилю. Як зазначають З. Куньч та М. Куньч, дипломатичні тексти можуть відхилитися від характерної для офіційно-ділового стилю нейтральності, що обумовлено прагматичними факторами комунікації. Ця відмінність впливає з того, що дипломатичний дискурс спрямований не лише на передачу інформації, але й на вплив на сприйняття, переконання та досягнення домовленостей між державами та міжнародними організаціями. Тому дипломатичні тексти часто використовують різноманітні комунікативні стратегії, які можуть відрізнятися від традиційного нейтрального тону [16, с. 123].

Дипломатичний підстиль характеризується простотою та ясністю, але ця простота не є примітивною; вона спрямована на досягнення максимальної точності та зрозумілості в кожному конкретному контексті [37, с. 59]. Вибір слів у дипломатичних текстах є особливо важливим, оскільки кожне слово має бути виваженим і точно відповідати ситуації. Такий підхід сприяє не лише ефективній комунікації, але й дотриманню дипломатичних норм і протоколів.

Окрім того, дипломатичний дискурс має свій специфічний словник, який включає спеціальні фрази, терміни та стереотипи, що відображають його комунікативні цілі та контекст використання. Дослідження показують, що дипломатичний підстиль є своєрідним жанром мовлення, який відображає не лише професійні відносини між учасниками, але й культурні особливості, що впливають на вибір комунікативних стратегій [40, с. 101].

Мова в дипломатичному дискурсі відіграє ключову роль у представленні та формуванні аргументів. Як зазначає А. Бірд, дипломатичний дискурс відзначається наявністю специфічного жаргону, формальної та ввічливої лексики, а також засобів, що виражають обережність і застереження. Крім того, врахування культурного контексту є невід'ємною частиною цього підстилю, оскільки комунікація з представниками різних країн вимагає глибокого розуміння культурних та національних особливостей [39, с. 18].

За словами Н. Станко, мова в дипломатії є не просто засобом передачі інформації, а суттєвим елементом дипломатичної діяльності. Дипломатичний дискурс вимагає дотримання певних мовних норм, включаючи стриманість, ввічливість та культурну компетентність. Важливість цього підстилю полягає в його здатності підтримувати ефективну комунікацію в міжнародних відносинах, забезпечуючи розуміння міжкультурних нюансів та сприяючи успішній реалізації комунікативних стратегій [60, с. 39].

Основні риси дипломатичного підстилю включають такі важливі аспекти [21, с. 195]:

1) Ввічливість. Дипломатичний дискурс відзначається використанням ввічливих формул і виразів, що підкреслюють повагу та шанобливе ставлення до співрозмовника. Це сприяє збереженню конструктивного діалогу навіть у напружених ситуаціях.

2) Встановлення та підтримання контакту. Специфічні мовні засоби застосовуються для забезпечення постійного зв'язку та ефективного спілкування між державами або офіційними особами. Це дозволяє зберігати стабільність у взаємовідносинах і запобігати ескалації конфліктів.

3) Пошук прямих і обхідних шляхів. У дипломатії часто використовуються стратегії та тактики, що дозволяють досягати поставлених цілей навіть у складних чи конфліктних ситуаціях. Це може включати як прямі дії, так і обхідні маневри, що враховують інтереси всіх сторін.

4) Адаптація до прогнозованих і непередбачених ситуацій. Дипломатичний дискурс вимагає здатності швидко реагувати на зміни обставин, зберігаючи при цьому чітку лінію поведінки. Це особливо важливо у випадках, коли події розгортаються непередбачувано.

Отже, дипломатія, як інструмент міжнародної комунікації, поєднує в собі мистецтво ведення переговорів і техніку впливу на прийняття рішень іншими державами через мирні засоби. Дипломатичний дискурс є ключовим елементом цієї діяльності, вирізняючись своєю здатністю адаптуватися до різних комунікативних контекстів та враховувати культурні, політичні й соціальні аспекти. Він відображає як прагматичні цілі дипломатії, так і її основні завдання – досягнення згоди, захист інтересів держави та підтримання міжнародної стабільності. Особливості дипломатичного дискурсу, такі як ввічливість, чіткість, гнучкість і точність, роблять його незамінним інструментом у сфері міжнародних відносин, де кожне слово має значення. Водночас, цей дискурс має певну гнучкість, що дозволяє використовувати різноманітні стратегії для досягнення дипломатичних цілей, зокрема врахування культурних особливостей та адаптацію до швидко змінюваних умов комунікації.

1.4. Типи дипломатичних текстів та їх лінгвістичні особливості

Дипломатичні тексти охоплюють широкий спектр документації, яка використовується в міждержавних стосунках. Вони можуть мати як внутрішньовідомчий характер, так і бути засобом офіційної комунікації між країнами, висловлюючи позицію держави з важливих міжнародних питань [2]. Окремі документи мають конфіденційний характер і не публікуються через свою важливість або чутливість. До таких можуть належати навіть «усні послання» чи «усні заяви», текст яких зачитується, але не передається адресату офіційно. Частина документів, зокрема ті, що стосуються менш важливих питань, як, наприклад, ноти

про видачу віз, не публікуються. Проте документи, які зачіпають значущі аспекти міжнародних відносин, зазвичай стають публічними.

Дипломатичні документи, як своєрідний продукт органів зовнішніх зносин, мають унікальну особливість – вони розраховані на сприйняття не лише вітчизняною аудиторією, але й зарубіжними читачами, які можуть мати інші погляди на міжнародні справи, використовувати іншу політичну мову і термінологію [3, с. 6]. Важливо враховувати ці фактори під час формулювання виразів і побудови аргументації, інакше ефективність документа може бути значно знижена.

Типова структура дипломатичних текстів включає кілька основних елементів: протокольна формула, смислове ядро, аргументаційна частина та викладення фактів. Протокольні формули зазвичай використовуються на початку документа і включають звертання до адресата та вираження поваги, а також заключний комплімент наприкінці. Ці формули застосовуються в особистих посланнях глав держав і урядів, в особистих нотах, вербальних нотах та пам'ятних записках, які передаються через кур'єра [3, с. 7]. Важливо зазначити, що хоча протокольні формули не несуть конкретного політичного змісту, вони задають тональність всього документа і є невід'ємною його частиною.

Дипломатичні тексти можуть бути представлені різноманітними документами, серед яких традиційно виділяються дипломатичне листування, декларації, послання, заяви високопосадовців, а також телеграми. Зокрема, телеграми є важливим елементом дипломатичної комунікації, особливо у випадках, коли потрібно привітати іноземних лідерів з національними святами, ювілеями, або з нагоди вступу на посаду глави держави. Надсилання таких телеграм не лише демонструє ввічливість, але й відображає рівень та характер міжнародних відносин, підкреслюючи прагнення до подальшого поглиблення співробітництва. Подібні функції виконують також листи-запрошення та листи-подяки, що підтверджує важливість формальностей у дипломатичній практиці [19, с. 113].

За змістом дипломатичні документи можна класифікувати на декілька типів. Вони можуть [3, с. 8]:

- 1) містити пропозиції щодо вирішення певних питань;

- 2) виражати протест проти дій іншої держави;
- 3) попереджати про можливі відповідні кроки у відповідь на певні дії;
- 4) фіксувати політичну чи міжнародно-правову позицію стосовно подій або акцій інших держав;
- 5) інформувати про заплановані чи проведені заходи, що мають міжнародне значення;
- 6) оформляти домовленості чи відображати досягнутий ступінь згоди між сторонами.

Важливо зазначити, що поділ дипломатичних документів на ці категорії є умовним, оскільки один документ може поєднувати декілька з перелічених функцій. Наприклад, текст може одночасно містити пропозицію, фіксувати політичну позицію та попереджати про можливі кроки у відповідь.

Незважаючи на їх різноманітність, дипломатичні тексти мають чітко визначені функції та структури, що робить їх важливим інструментом міжнародної комунікації. Їх зміст та форма відображають характер взаємовідносин між державами, а також слугують засобом вираження політичних позицій та досягнення домовленостей. Такий підхід сприяє підтриманню стабільності та передбачуваності в міжнародних відносинах [37, с. 59].

Основна мета дипломатичних текстів полягає в інформуванні як внутрішньої, так і зовнішньої аудиторії про позицію держави щодо актуальних міжнародних проблем. У цьому контексті дипломатичний дискурс часто набуває політичного та суспільного характеру, що визначає його форму, жанрову належність і окремі мовні акти. Додатковою, але не менш важливою метою є досягнення згоди між різними учасниками комунікації, що включає вирішення конфліктів, координацію інтересів країн та зміцнення міжнародного співробітництва [37, с. 59].

Дипломатичні переговори, як частина дипломатичного дискурсу, можуть розглядатися як своєрідна наукова діяльність, де комунікативний аспект відіграє важливу роль, але не є єдиним складником. Вербальна комунікація в дипломатичному дискурсі тісно пов'язана з конкретними обставинами та ситуаціями, які впливають на формування мовних структур і вибір лексичних

засобів. Це відображає комплексний підхід, де когнітивні, комунікативні та лінгвістичні аспекти взаємодіють для досягнення конкретних цілей, таких як підписання угод чи врегулювання конфліктів [37, с. 59].

Дипломатичні тексти можна класифікувати за різними ознаками, що визначають їхні функції, структуру та способи застосування. В залежності від класифікаційних ознак, можна виділити такі типи дипломатичних текстів [51, с. 12-14]:

1) За назвою – до цієї категорії належать різноманітні документи, такі як заяви, листи, телеграми, сертифікати, інструкції, службові записки, протоколи тощо.

2) За походженням документи можуть бути офіційними або особистими. Офіційні документи складаються організаціями, підприємствами або офіційними особами та мають встановлену форму реєстрації. Особисті документи створюються індивідуально і виходять за межі службової діяльності.

3) За місцем видання – внутрішні та зовнішні документи. Внутрішні документи діють лише в межах організації або установи, де вони були видані. Зовнішні документи виникають в результаті переговорів між різними організаціями чи установами.

4) За призначенням документи можуть бути організаційними, інструктивними, інформаційними, звітними, фінансовими, економічними або договірними.

5) За напрямком документи поділяються на вхідні та вихідні. Вхідні документи надходять ззовні для розгляду та виконання, а вихідні – це ті, що надсилаються в інші організації або установи.

6) За формою – стандартні та індивідуальні. Стандартні документи мають уніфіковану форму і заповнюються за певними правилами (наприклад, стандартні листи, інструкції, регламенти). Індивідуальні документи складаються для вирішення конкретних ситуацій і можуть бути написані вручну або друковані (протоколи, накази, заяви).

7) За терміновістю виконання – звичайні, термінові та надтермінові. Звичайні документи не мають встановлених термінів виконання, тоді як термінові

документи вимагають негайного виконання або виконання у визначений час. Надтермінові документи позначені як «термінові» і потребують максимальної оперативності.

8) За рівнем конфіденційності – документи для загального користування, службового користування, секретні та надсекретні. Секретні та надсекретні документи містять позначку про рівень конфіденційності і підлягають особливим заходам захисту.

9) За стадіями складання – проекти, оригінали та копії. Проекти документів проходять стадії офісної та юридичної перевірки. Оригінал є основною версією документа, а копії, які маркуються словом «копія», можуть бути випусками, витягами або дублікатами.

10) За складністю – прості та складні. Прості документи охоплюють одну тему, тоді як складні документи включають декілька тем, що ускладнює їх обробку та зберігання.

11) За терміном зберігання – тимчасового (до 10 років), довготривалого (понад 10 років) або постійного зберігання.

12) За технікою виготовлення документи можуть бути написані вручну або виготовлені за допомогою технічних засобів.

13) За носієм інформації документи можуть бути на папері, диску, фотоплівці, магнітній стрічці, перфострічці, дискеті або в програмному забезпеченні.

Класифікація дипломатичних текстів за різними ознаками допомагає чітко організувати документообіг і забезпечити належне виконання дипломатичних завдань. Різноманітність цих текстів вимагає від дипломата не лише знання специфіки кожного типу документів, але й вміння ефективно їх використовувати у відповідних ситуаціях.

Дипломатичні тексти мають низку обов'язкових характеристик, які необхідно враховувати як при їх створенні, так і при перекладі. За даними А. Загнітко та І. Данілюка, ці особливості включають [7]:

1) Автентичність – представлені факти повинні відображати реальний стан справ. Це важливо для забезпечення довіри до документа.

2) Точність – інформація має бути чіткою і не допускає різних тлумачень. У тексті не повинно бути двозначностей або нечітких коментарів.

3) Логічність – інформація повинна бути організована логічно, без суперечностей, і включати лише необхідні відомості.

4) Лаконічність – документ має бути максимально коротким і точним, без зайвих деталей або надмірних пояснень.

5) Аргументованість та переконливість – положення, пропозиції та прохання повинні бути належним чином обґрунтовані, щоб переконати адресата прийняти відповідне рішення.

6) Емоційна нейтральність – текст має бути позбавлений будь-яких емоційних проявів або індивідуальних особливостей стилю автора.

7) Прогнозування результатів – документ має передбачати можливі наслідки своєї дії та чітко визначати очікувану ефективність.

8) Структурна та композиційна чіткість – структура документа передбачає певний план: введення, аргументація та підсумок. Основна частина повинна містити регулюючі положення, на основі яких складено цей документ.

9) Простота інформації – факти повинні бути представлені просто, але без примітивізму, щоб забезпечити зрозумілість для всіх учасників.

10) Відповідність нормам та вимогам офіційно-ділового стилю – у тексті слід використовувати нейтральні слова та вирази, уникати суб'єктивізму та емоційно забарвлених слів, надавати перевагу іменникам замість особових займенників, подавати інформацію від третьої особи.

Ці характеристики роблять дипломатичні тексти ефективним інструментом міжнародної комунікації. Вони забезпечують точність, ясність і нейтральність у спілкуванні, що є важливим для досягнення взаєморозуміння між державами та організаціями. Дотримання цих принципів дозволяє створювати документи, які є одночасно зрозумілими, логічними та переконливими, що сприяє успішній дипломатичній діяльності.

Згідно з дослідженнями Х. Трабелсі, однією з найважливіших характеристик дипломатичного дискурсу є використання спеціалізованих міжнародних термінів, які надають йому унікального і впізнаваного характеру [32]. Ці терміни дозволяють досягати точності та чіткості в міжнародних переговорах та угодах, забезпечуючи однозначне розуміння між різними сторонами.

Однією з основних рис офіційного дипломатичного стилю є висока регламентованість мовлення. Це означає, що мова дипломатії чітко структурована та спирається на усталені засоби вираження та способи побудови речень. У таких текстах широко використовується формальна лексика з мінімальною кількістю емоційного забарвлення, що робить виклад суворим і точним. Безособовість лексичних структур є ще однією важливою особливістю, яка підкреслює відсутність особистих висловлювань, що дозволяє зосередитися на об'єктивному викладі фактів і позицій [37, с. 60].

Дипломатичний стиль можна поділити на два основних підстили: офіційно-документальний та повсякденно-діловий. Офіційно-документальний підстиль включає мову дипломатії та законотворчості. У ньому часто використовуються професіоналізми та спеціалізовані терміни, наприклад, «*diplomatic immunity*», «*bilateral agreement*», «*sanctions*», які відповідають змісту офіційних документів. Цей підстиль також насичений кліше та фразеологізмами, що відображають стандартні ситуації та концепції, такі як «*in the spirit of cooperation*» або «*as per the agreement*» [37, с. 60].

Повсякденно-діловий підстиль охоплює офіційне листування та іншу ділову документацію, яка характеризується використанням складних аббревіатур та іменників, що позначають людей на основі їхніх ролей чи функцій, наприклад, «*CEO*» (*Chief Executive Officer*), «*CFO*» (*Chief Financial Officer*), «*contractor*», «*supplier*», «*designer*». Цей підстиль сприяє ефективності комунікації у повсякденних ділових відносинах, де точність і швидкість обміну інформацією мають вирішальне значення [37, с. 60].

Дипломатичні тексти є специфічним різновидом юридичного дискурсу, що вирізняється своєю структурою та лексичними особливостями. Лексика

дипломатичного дискурсу складається з трьох основних груп: загальноновживаної лексики, спеціальної лексики, характерної для офіційно-ділового стилю, та науково-технічної термінології. Загальноновживана лексика у дипломатичних текстах може мати інше значення, ніж у повсякденній мові, як наприклад, «*to invite*» (пропонувати) чи «*mindful*» (враховуючи) [11, с. 313].

Спеціальна лексика охоплює назви організацій, посад, документів, а також терміни, що стосуються учасників домовленостей. Це включає такі терміни, як «*convention*», «*ratification*», «*parties*». Науково-технічна термінологія, яка в дипломатичному дискурсі використовується з іншою метою, ніж у наукових текстах, виконує функцію номінації та конкретизації понять, наприклад: «*International Court of Justice*», «*arbitration*» [11, с. 313].

Окремо варто відзначити використання ксенізмів – латинських та французьких виразів, які набули спеціального значення у дипломатичному дискурсі. Наприклад, «*persona grata*» (особа, яка має офіційне схвалення) або «*status quo*» (існуючий стан речей). Ці терміни часто входять до складу спеціалізованих англійських словосполучень, таких як «*Ad hoc expert group*» (спеціальна група експертів) або «*right in rem payment*» (абсолютне право) [26, с. 12].

Також варто згадати архаїчні слова та вирази, які досі використовуються в дипломатичних текстах для забезпечення точності комунікації. Наприклад, «*hereby*», «*hereafter*», «*whereas*» (у значенні «беручи до уваги») є елементами спеціальної лексики, оскільки в дипломатичному контексті вони набувають особливого значення [11, с. 314].

Дискурсні маркери, які відіграють важливу роль у побудові дипломатичних текстів, допомагають структурувати документ, сигналізуючи про початок, кінець чи логічні зв'язки в тексті. Вони включають фрази, такі як *to express thanks, with regard to, to resolve to authorize* [Кацишин, с. 314].

Отже, дипломатичні тексти є важливим інструментом офіційної міжнародної комунікації, що охоплює широкий спектр документів, які варіюються за своїм призначенням, формою та функціями. Основною їх особливістю є необхідність одночасного врахування інтересів як внутрішньої, так і зовнішньої аудиторії, що

вимагає точності, ясності та врахування культурних та політичних контекстів. Лінгвістичні особливості дипломатичних текстів включають використання спеціалізованої лексики, міжнародних термінів, архаїчних виразів та дискурсних маркерів, що забезпечують структуру та логічні зв'язки в текстах. Ці характеристики роблять дипломатичні тексти важливим засобом вираження політичних позицій та досягнення домовленостей на міжнародному рівні, забезпечуючи стабільність і передбачуваність у міжнародних відносинах.

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи було розглянуто основні методико-теоретичні основи дослідження дипломатичного дискурсу, що дозволило розкрити його складну та багатогранну природу. Варто зазначити, що поняття «дискурс» має значно ширше значення, ніж проста мовленнєва діяльність. Він охоплює не лише вербальні засоби комунікації, але й невербальні елементи, такі як жести, міміка та навіть мовчання. Дискурс також враховує соціальні та культурні контексти, які формують і відтворюють соціальну реальність. Це особливо важливо у дипломатичному дискурсі, де мовлення не тільки передає інформацію, але й встановлює, закріплює або змінює соціальні та політичні норми.

Офіційно-діловий стиль є важливим компонентом дипломатичного дискурсу. Він відзначається високим рівнем формальності, нейтральності та стандартизації. Ці риси забезпечують точність та ясність у передачі інформації, що є критично важливим для офіційної комунікації, особливо в міжнародних відносинах. Офіційно-діловий стиль уникає емоційного забарвлення, що дозволяє зосередитися на суті справи, а не на особистих почуттях чи оцінках. Використання спеціальних термінів, кліше та усталених виразів сприяє досягненню високого рівня стандартизації, що робить офіційну документацію зрозумілою та однозначною для всіх учасників комунікації.

Дипломатичний дискурс, будучи специфічною формою офіційно-ділового стилю, має свої унікальні особливості, які враховують як лінгвістичні, так і соціальні, культурні та політичні аспекти. Це робить його особливо важливим у

міжнародних відносинах, де кожне слово має значення, і помилка в комунікації може мати серйозні наслідки. Дипломатичні тексти, які є основними інструментами дипломатичного дискурсу, відзначаються чітко визначеною структурою, що включає протокольні формули, смислове ядро, аргументаційну частину та викладення фактів. Важливою особливістю цих текстів є їхня орієнтація не лише на внутрішню аудиторію, але й на зовнішню, що потребує врахування культурних та політичних контекстів різних країн.

Однією з основних рис дипломатичних текстів є їхня лінгвістична специфіка. Використання спеціалізованої лексики, міжнародних термінів, архаїчних виразів та дискурсних маркерів є характерним для цих текстів. Такі елементи забезпечують структурування тексту та логічні зв'язки між його частинами, що сприяє чіткій та ефективній комунікації. Спеціалізована лексика, зокрема терміни, що використовуються в дипломатичних текстах, допомагає досягти точності у вираженні думок та забезпечити однозначність у трактуванні інформації.

Отже, аналіз методико-теоретичних основ дипломатичного дискурсу вказує на те, що цей феномен є надзвичайно багатовимірним і вимагає комплексного підходу до вивчення. Лінгвістичні особливості, соціальні та культурні аспекти, а також прагматичні фактори, які впливають на дипломатичну комунікацію, повинні враховуватися під час дослідження дипломатичного дискурсу. Це робить його важливим об'єктом вивчення для глибшого розуміння міжнародної комунікації та процесів, що відбуваються в міждержавних відносинах, а також сприяє підтримці стабільності та передбачуваності в міжнародних відносинах.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДИПЛОМАТИЧНИХ ТЕКСТІВ НА МАТЕРІЛІ КОРПУСУ ТЕКСТІВ PARLAMINT

2.1 Опис корпусу дослідження

Корпус ParlaMint [62] є однією з найважливіших збірок текстів парламентських дебатів, яка об'єднує тексти з 17 національних парламентів Європи. Дослідження базується на аналізі англомовної частини корпусу ParlaMint, що включає в себе парламентські дебати з британського парламенту. Ця частина корпусу містить великий масив даних, який дозволяє проводити детальний аналіз комунікативних особливостей дипломатичних текстів.

Корпус ParlaMint був створений у рамках проекту, фінансованого CLARIN ERIC (Європейським консорціумом дослідницької інфраструктури), і є частиною масштабної ініціативи з документування та аналізу політичної риторики у різних країнах Європи. Оригінальна версія корпусу була створена на основі модифікованого формату CoNLL, який використовується для представлення синтаксичних структур у вертикальному форматі. Цей формат дозволяє здійснювати глибокий синтаксичний аналіз текстів, зокрема, аналізувати морфологічні характеристики, синтаксичні залежності та ідентифікувати іменовані сутності.

Англомовна частина корпусу, що використовується у цьому дослідженні, має наступні статистичні показники: загальна кількість токенів у корпусі становить понад 111 мільйонів, з яких 100 мільйонів є словами, а близько 4 мільйонів – реченнями. Корпус містить понад 1 мільйон абзаців та більше 550 тисяч документів, що відображають багатий спектр політичних дискусій та рішень, прийнятих у британському парламенті.

Корпус ParlaMint включає широкий спектр метаданих, що забезпечує детальну інформацію про спікерів, їхні виступи, час проведення сесій та інші важливі аспекти. Ці метадані дозволяють дослідникам відстежувати не лише змістовні аспекти дебатів, але й аналізувати стиль та тон висловлювань, вплив політичних партій та інших факторів на риторику. Така багатогранність даних робить корпус

незамінним інструментом для вивчення комунікативних аспектів дипломатичних текстів, зокрема їхнього лексичного складу, частоти вживання певних мовних одиниць, структурних особливостей та синтаксичних патернів.

Доступ до корпусу здійснюється через платформу Sketch Engine, яка надає інструменти для глибокого аналізу текстів. Серед них – генерація словникових замальовок, аналіз частоти вживання слів, аналіз багатослівних одиниць (n-grams), конкорданс-аналіз, а також аналіз текстових типів. Завдяки цим інструментам можна детально досліджувати не лише окремі лексичні одиниці, але й розглянути їх у контексті, що дає змогу виявляти мовні закономірності та тенденції у риторичі британського парламенту.

Особливу увагу варто звернути на те, що корпус ParlaMint охоплює період з 2015 по середину 2020 року, що дає змогу аналізувати не лише сучасні мовні практики, але й простежити їхні зміни у контексті політичних подій та соціальних трансформацій.

Англomовна частина корпусу ParlaMint, яка використовується в даному дослідженні, характеризується високим рівнем деталізації та широким спектром інструментів для аналізу, що дозволяє дослідникам проводити комплексний аналіз текстів, зокрема, зосереджуючись на специфіці дипломатичної риторики. Зокрема, це дослідження має на меті виявити особливості комунікативних стратегій, що використовуються в парламентських дебатах, їхню роль у формуванні політичних дискурсів та вплив на міждержавні відносини.

Отже, корпус ParlaMint є надзвичайно цінним джерелом для аналізу комунікативних аспектів дипломатичних текстів. Його структура, багатство даних та наявність потужних інструментів для аналізу роблять його незамінним інструментом для дослідників, які вивчають політичну риторичу, дипломатичні комунікації та вплив мовних практик на політичні процеси. Завдяки ParlaMint дослідники можуть отримати глибоке розуміння мовних особливостей, які характеризують парламентські дебати, і використовувати ці знання для аналізу більш широких соціальних та політичних процесів.

2.2 Аналіз лексичних одиниць у дипломатичних текстах

Аналіз лексичних одиниць у дипломатичних текстах є важливим етапом у дослідженні комунікативних особливостей парламентської риторики. Для цього, в першу чергу, було вирішено зосередитися на іменниках, оскільки вони є одними з ключових носіїв смислового навантаження у дипломатичних висловлюваннях. Іменники, як частина мови, не лише називають об'єкти, поняття та явища, але й відображають основні теми, проблеми та ідеї, які обговорюються у дипломатичних текстах.

Для проведення дослідження було використано частотний словник, створений за допомогою функції Wordlist у програмному забезпеченні Sketch Engine. Цей словник включає 50 найбільш поширених іменників, що використовуються у корпусі англійських парламентських текстів ParlaMint. Вибір саме цих лексичних одиниць дозволяє отримати уявлення про домінуючі теми в парламентських дебатах, а також про те, як учасники обговорень структурно формулюють свої думки (див. Рис. 2.1).

WORDLIST English parliamentary debates (ParlaMint 2.1)

noun (33,540 items | 25,874,891 total frequency)

Noun	Frequency ? ↓	Noun	Frequency ? ↓	Noun	Frequency ? ↓	Noun	Frequency ? ↓
1 government	454,024 ***	14 lords	149,826 ***	27 child	99,312 ***	40 home	76,860 ***
2 people	321,943 ***	15 issue	148,901 ***	28 committee	97,794 ***	41 parliament	76,479 ***
3 minister	249,185 ***	16 way	137,537 ***	29 business	97,305 ***	42 system	76,210 ***
4 lord	235,528 ***	17 amendment	137,537 ***	30 question	96,792 ***	43 thing	75,803 ***
5 member	232,069 ***	18 point	133,595 ***	31 my	92,709 ***	44 course	72,323 ***
6 hon.	230,331 ***	19 service	117,706 **	32 case	88,761 ***	45 right	71,897 ***
7 friend	227,564 ***	20 state	115,528 ***	33 number	88,703 ***	46 power	71,469 ***
8 house	222,448 ***	21 debate	114,074 ***	34 health	87,349 ***	47 deal	69,587 ***
9 year	201,533 ***	22 secretary	105,854 ***	35 support	84,046 ***	48 union	69,408 ***
10 bill	183,720 ***	23 place	105,267 ***	36 lady	83,410 ***	49 change	69,359 ***
11 time	173,678 ***	24 eu	103,348 ***	37 report	83,166 ***	50 authority	69,295 ***
12 uk	153,892 ***	25 work	103,165 ***	38 today	82,790 ***		
13 country	152,816 ***	26 part	101,875 ***	39 area	82,030 ***		

You are only allowed to access 1,000 items. [Get more](#)

Rows per page: 50 1–50 of 1,000 1 / 20

Рис. 2.1. Ключові іменники в корпусі.

Такий підхід дозволяє не лише визначити ключові лексичні елементи, що формують основу дипломатичних текстів, але й проаналізувати їхні функції у контексті різних риторичних стратегій. Використання частотного словника допомагає виявити повторювані лексичні одиниці, що, у свою чергу, надає змогу

зробити висновки про тематику обговорень та ступінь їх значущості для політичного дискурсу.

Аналіз ключових іменників у корпусі ParlaMint дозволяє згрупувати їх за кількома тематичними категоріями, які відображають основні аспекти парламентського та дипломатичного дискурсу. Групування іменників надає змогу глибше зрозуміти, які саме сфери політичного життя і дипломатичної діяльності є найважливішими у відповідних текстах.

Перша група іменників включає слова, що відображають політичні та урядові структури. До цієї групи належать такі іменники, як *government*, *minister*, *lord*, *member*, *house*, *lords*, *secretary*, *parliament*, *committee*, та *authority*. Ці слова є ключовими в парламентських дебатах, оскільки вони безпосередньо пов'язані з функціонуванням державних інститутів і процесом прийняття рішень. Іменники в цій групі відображають як ієрархію влади, так і різні рівні участі в політичному процесі. Наприклад, слова *government* і *minister* вказують на виконавчу владу, тоді як *parliament*, *house*, і *lords* підкреслюють законодавчі органи, де відбуваються обговорення та ухвалення законів. Іменники *committee* і *authority* вказують на спеціалізовані органи, які виконують певні функції у рамках ширшої політичної системи. Всі ці слова разом створюють картину складної структури державного управління, яка є центральною темою парламентських дебатів.

Друга група іменників відноситься до громадян і соціальних груп, зокрема *people*, *friend*, *lord*, *lady*, та *child*. Ці слова відображають, як політичні рішення впливають на різні верстви населення, а також підкреслюють важливість міжособистісних і соціальних відносин у парламентських обговореннях. Іменник *people* є центральним у цій групі, оскільки він найчастіше використовується для позначення громадян, їхніх прав, потреб та інтересів. Слова *friend* і *lady*, а також *lord* у відповідному контексті, використовуються для підкреслення соціальних зв'язків і формальної поваги у міжособистісній комунікації в парламенті. Іменник *child* додає до цього контексту акцент на особливі групи населення, які потребують захисту або підтримки з боку держави, підкреслюючи важливість соціальної політики.

Третя група іменників включає терміни, що стосуються часу, місця та процесів, зокрема *year*, *time*, *place*, *course*, *way*, *change*, та *system*. Ці іменники вказують на динамічний характер парламентських дебатів, де обговорюються минулі, поточні та майбутні події, процеси змін, а також місця і способи реалізації політики. Наприклад, *year* і *time* часто використовуються для позначення конкретних періодів або термінів, що мають значення для законодавчого процесу чи дипломатичних переговорів. Іменники *place* і *way* можуть вказувати як на фізичні, так і на абстрактні аспекти, пов'язані з політичними рішеннями, вказуючи на місця або способи досягнення цілей. Слова *system* і *change* підкреслюють увагу до структурних реформ і розвитку політичних та соціальних систем.

Четверта група іменників стосується законодавчої діяльності та правових питань. Тут можна виділити такі слова, як *bill*, *amendment*, *issue*, *debate*, *report*, *case*, *law*, та *question*. Ці іменники є невід'ємною частиною парламентського дискурсу, оскільки вони відображають процес розробки, обговорення і прийняття законодавчих актів. Іменники *bill* і *amendment* конкретно вказують на законопроекти та їхні зміни, які обговорюються у парламенті. Слова *issue*, *debate*, і *question* підкреслюють дискусійний характер парламентської роботи, де кожна проблема (*issue*) чи питання (*question*) проходять через процес обговорення і аналізу (*debate*). Іменники *report* і *case* додають до цього правовий аспект, вказуючи на документи, які фіксують результати парламентських розслідувань або судові справи, що обговорюються на рівні законодавчого органу.

П'ята група іменників пов'язана з державами та міжнародними відносинами. До цієї групи належать такі слова, як *uk*, *eu*, *country*, та *union*. Ці іменники є ключовими у дискусіях, пов'язаних із зовнішньою політикою, міжнародними організаціями та національними інтересами. Іменник *uk* вказує на національний контекст, підкреслюючи значення внутрішньої політики та її вплив на міжнародну арену. Слово *eu* (European Union) вказує на контекст європейської інтеграції і політичні відносини між Сполученим Королівством та іншими країнами Європи. Іменники *country* і *union* підкреслюють важливість міждержавних відносин та

об'єднань, таких як політичні або економічні союзи, що впливають на національну політику та дипломатію.

Шоста група іменників стосується економічної і соціальної політики, включаючи такі слова, як *business*, *service*, *work*, *support*, *health*, та *power*. Ці слова відображають обговорення економічних і соціальних питань, які є важливими для урядової політики. Іменники *business* і *work* вказують на аспекти економічної діяльності, де обговорюються питання підприємництва, зайнятості та економічного розвитку. Слово *service* охоплює широкий спектр державних послуг, включаючи соціальне забезпечення, охорону здоров'я, освіту та інші сфери, які є предметом парламентських дебатів. Іменники *support* і *health* підкреслюють важливість соціальної політики і забезпечення населення необхідними послугами та підтримкою. Іменник *power* додає до цього акцент на питаннях впливу, контролю і ресурсів, які є важливими для економічної і політичної стабільності держави.

Остання, сьома група іменників охоплює загальні та абстрактні поняття, що мають широке застосування в парламентському дискурсі. До цієї групи належать такі слова, як *point*, *thing*, *part*, *area*, *right*, та *deal*. Ці слова мають широке значення і можуть використовуватися в різних контекстах, підкреслюючи різні аспекти парламентських обговорень. Наприклад, *point* може вказувати на аргумент у дебатах, *thing* – на предмет дискусії, а *part* і *area* – на складові частини або сфери, що потребують уваги. Іменники *right* і *deal* вказують на правові та договірні аспекти, які є важливими для визначення обов'язків і прав у різних контекстах парламентських дебатів.

Загалом, згрупування ключових іменників дозволяє виявити основні теми та напрями обговорень у парламентському і дипломатичному дискурсах. Ці іменники відображають складність і багатогранність політичного процесу, де кожна група слів виконує свою функцію, формуючи загальну картину парламентських обговорень і дипломатичних комунікацій. Вони також показують, як різні аспекти політики, суспільного життя та міжнародних відносин інтегруються в парламентські дебати, відображаючи важливість кожної теми у формуванні державної політики та міжнародної стратегії.

Найчастотнішим іменником у корпусі є слово *government*. Його висока частота використання свідчить про те, що уряд є центральним суб'єктом парламентських дебатів. В обговореннях часто фігурують питання, пов'язані з діями уряду, його політикою та рішеннями, що мають значний вплив на внутрішні та зовнішні справи держави. Наприклад, у дебатах може обговорюватися, як уряд планує реагувати на виклики у сфері міжнародної політики або яким чином будуть реалізовуватися урядові ініціативи в контексті дипломатичних відносин. Використання слова *government* також підкреслює вагомість державних інститутів у процесі прийняття рішень та їх роль у формуванні державної політики.

Другий за частотою іменник *people* відображає значення народу як ключового суб'єкта в парламентських дискусіях. У дебатах часто порушуються питання, які стосуються благополуччя населення, його інтересів та прав. У контексті дипломатичного дискурсу слово *people* може використовуватися для підкреслення того, як рішення уряду впливають на громадян або яким чином уряд захищає інтереси народу на міжнародній арені. Це слово також може слугувати інструментом для створення образу демократії та легітимізації політичних рішень, коли політики наголошують, що їхні дії відповідають інтересам людей.

Слово *minister* також має високу частоту використання в корпусі, що не дивно, оскільки міністри є основними виконавцями урядової політики. У парламентських дебатах часто обговорюються дії або заяви міністрів, їхні позиції щодо різних питань. Іменник *minister* використовується для позначення офіційних осіб, які мають значний вплив на формування політики та прийняття рішень у різних сферах, включаючи зовнішню політику. У контексті дипломатичного дискурсу міністри часто виступають від імені уряду, що робить їхні слова особливо вагомими у міжнародних переговорах та відносинах.

Часте вживання слова *lord* відображає специфіку британської парламентської системи, де Лорди грають важливу роль у законодавчому процесі. Слово *lord* використовується в контексті обговорення рішень, прийнятих у Палаті Лордів, або у зверненнях до членів цієї палати. Цей іменник також підкреслює ієрархічну структуру британського парламенту, де Палата Лордів займає особливе місце. У

дипломатичному контексті це слово може використовуватися для позначення офіційних осіб високого рангу, що підкреслює важливість дотримання формальних титулів та поваги до ієрархії у дипломатичному спілкуванні.

Іменник *member* також є частим у корпусі, що свідчить про важливість окремих членів парламенту у процесі обговорення і прийняття рішень. Слово *member* використовується для позначення членів парламенту або інших організацій, які беруть участь у дебатах або голосуваннях. Це слово підкреслює колегіальний характер парламентської роботи, де кожен член має свою роль і відповідальність. У дипломатичних текстах цей іменник може використовуватися для позначення членів делегацій або інших міжнародних організацій, що відображає колективний характер прийняття рішень у міжнародних відносинах.

Іменник *hon* (скорочення від *honourable*) використовується як почесний титул, який додається до імені або титулу офіційної особи. У парламентських дебатах це слово часто використовується для звернення до членів парламенту, що підкреслює формальний і поважний характер комунікації. Використання цього слова є прикладом дотримання протоколу та етикету в офіційному дискурсі, що є важливим елементом дипломатичної комунікації.

Іменник *friend* у корпусі має високу частоту, що свідчить про важливість міжособистісних відносин у парламентських дебатах. Слово *friend* може використовуватися як форма ввічливого звертання до колег по парламенту, що підкреслює солідарність і взаємоповагу між членами однієї політичної партії або групи. У дипломатичному контексті це слово може використовуватися для позначення дружніх відносин між країнами або окремими політиками, що відображає важливість особистих зв'язків у міжнародній політиці.

Іменник *house* використовується для позначення Парламенту, зокрема Палати громад або Палати лордів. Це слово є центральним у дискурсі парламентських дебатів, оскільки саме в парламенті відбуваються ключові обговорення та приймаються важливі рішення. У контексті дипломатичних текстів слово *house* може використовуватися для підкреслення важливості парламентських інститутів у формуванні зовнішньої політики та у процесі міжнародних переговорів.

Іменник *year* використовується для позначення часу, що підкреслює хронологічний аспект парламентських дебатів. У парламенті часто обговорюються події, які відбулися протягом певного року, або плани на майбутній рік. У дипломатичних текстах це слово може вказувати на тривалість переговорів, період дії угод або ж на важливі події, які мають значення для міжнародних відносин.

Іменник *bill* є частим у корпусі, що підкреслює важливість законодавчої діяльності у парламенті. Слово *bill* використовується для позначення законопроектів, які розглядаються і обговорюються в парламенті. У дипломатичному контексті це слово може вказувати на законодавчі ініціативи, які мають вплив на міжнародні відносини або регулюють аспекти зовнішньої політики.

Іменник *time* відображає важливість темпорального аспекту в парламентських дебатах. Обговорення часто стосуються термінів виконання урядових програм, графіків роботи парламенту або ж часу, необхідного для реалізації певних рішень. У дипломатичному дискурсі цей іменник може вказувати на важливість вчасного виконання угод або на тривалість переговорів.

Іменник *UK* використовується для позначення Сполученого Королівства і є частим у корпусі, що відображає національний контекст парламентських дебатів. Це слово підкреслює, що багато обговорень у парламенті стосуються національних питань і внутрішньої політики. У дипломатичному контексті слово *UK* може використовуватися для позначення міжнародної позиції Сполученого Королівства або його ролі в міжнародних організаціях.

Іменник *country* відображає важливість національних інтересів у парламентських дебатах. Це слово використовується для позначення держави або її території і часто фігурує в обговореннях, пов'язаних із зовнішньою політикою, безпекою або економікою. У дипломатичних текстах іменник *country* може використовуватися для підкреслення суверенітету, територіальної цілісності та національних інтересів.

Частота використання іменника *lords* вказує на важливість ролі Палати лордів у законодавчому процесі. Це слово є важливим у контексті обговорень, які стосуються рішень або ініціатив, що були прийняті у Палаті лордів. У

дипломатичному контексті цей іменник може використовуватися для підкреслення значущості підтримки або опору з боку цієї палати в питаннях, що стосуються міжнародних відносин.

Іменник *issue* відображає центральні теми обговорень у парламентських дебатах. Це слово використовується для позначення проблем, питань або тем, що потребують розгляду або вирішення. У дипломатичному дискурсі слово *issue* може позначати міжнародні проблеми, конфлікти або теми, що обговорюються на міжнародних форумах або в процесі переговорів.

Аналіз ключових іменників у корпусі ParlaMint дозволяє зрозуміти основні теми та напрями обговорень у парламенті, а також виявити важливі аспекти дипломатичного дискурсу. Частота використання певних іменників свідчить про те, які питання є найбільш актуальними та важливими для уряду, парламенту та міжнародної спільноти. Ці іменники відображають не тільки теми обговорень, але й структуру парламентського дискурсу, який є важливою складовою дипломатичної комунікації.

Також було виділено 50 найчастотніших прикметників (див. Рис. 2.2).

WORDLIST English parliamentary debates (ParlaMint 2.1) 🔍 ⓘ

adjective (10,664 items | 7,733,626 total frequency) 🔍 ⬇️ 👁️ ⚙️ ⌂

Adjective	Frequency ? ↓	Adjective	Frequency ? ↓	Adjective	Frequency ? ↓	Adjective	Frequency ? ↓
1 noble	275,894 ...	14 clear	77,831 ...	27 next	41,367 ...	40 grateful	32,166 ...
2 other	169,582 ...	15 public	70,963 ...	28 different	41,217 ...	41 current	31,583 ...
3 right	164,430 ...	16 able	61,509 ...	29 british	40,879 ...	42 aware	31,496 ...
4 many	158,574 ...	17 first	59,670 ...	30 few	37,393 ...	43 political	31,493 ...
5 good	148,171 ...	18 sure	58,655 ...	31 european	37,140 ...	44 real	30,104 ...
6 more	140,037 ...	19 high	49,295 ...	32 particular	35,928 ...	45 difficult	29,822 ...
7 new	130,832 ...	20 social	49,059 ...	33 financial	34,216 ...	46 much	29,478 ...
8 important	126,144 ...	21 own	48,952 ...	34 international	34,170 ...	47 legal	29,000 ...
9 local	107,022 ...	22 same	48,022 ...	35 small	34,029 ...	48 recent	28,862 ...
10 such	103,690 ...	23 national	45,386 ...	36 long	33,591 ...	49 large	28,716 ...
11 hon.	93,487 ...	24 young	44,979 ...	37 available	32,569 ...	50 full	28,518 ...
12 last	81,265 ...	25 possible	42,983 ...	38 economic	32,482 ...		
13 great	79,963 ...	26 further	41,783 ...	39 s	32,188 ...		

You are only allowed to access 1,000 items. [Get more](#) Rows per page: 50 1-50 of 1,000 < 1 / 20 >

Рис. 2.2. Ключові прикметники в корпусі.

Аналіз частотності прикметників у корпусі текстів ParlaMint показує, що ці слова мають важливу роль у формуванні значення та характеру парламентських

дебатів. Групування прикметників дозволяє виявити основні теми та контексти, у яких вони вживаються, а також зрозуміти, які аспекти політики та суспільного життя є найбільш значущими в цьому дискурсі.

Перша група прикметників охоплює ті, що описують важливість і значущість певних тем або об'єктів у парламентських дебатах. До цієї групи належать такі слова, як *important*, *great*, *clear*, *high*, *major*, *significant*, та *critical*. Ці прикметники часто використовуються для підкреслення важливості певних питань, політичних рішень або соціальних проблем. Наприклад, прикметник *important* підкреслює значущість обговорюваної теми, тоді як *great* може використовуватися для опису великого впливу або важливості певних подій чи рішень. Прикметники *clear* і *high* акцентують увагу на чіткості та важливості певних аргументів або показників у дебатах. Ці слова допомагають виділити ключові моменти, які потребують уваги парламентаріїв, підкреслюючи їхню значущість у загальному контексті.

Друга група включає прикметники, що описують час і послідовність подій. Тут можна виділити такі слова, як *last*, *first*, *new*, *next*, *recent*, *current*, та *future*. Ці прикметники вказують на тимчасові характеристики обговорюваних тем, що може включати минулі, поточні або майбутні події. Наприклад, *last* і *first* часто використовуються для позначення послідовності подій або рішень, підкреслюючи їхню хронологічну важливість. Прикметники *new*, *recent*, і *current* вказують на актуальність обговорюваних тем, зосереджуючи увагу на сучасних проблемах або нових політичних ініціативах. *Future* підкреслює орієнтацію на майбутні події чи наслідки, що має важливе значення для планування політики та прогнозування її наслідків.

Третя група прикметників відображає географічні та національні контексти, такі як *local*, *national*, *international*, *british*, та *european*. Ці прикметники підкреслюють зв'язок між обговорюваними питаннями та їхнім географічним чи національним контекстом. Наприклад, *local* вказує на питання, що стосуються конкретних регіонів чи громад, тоді як *national* і *international* охоплюють теми національного або глобального значення. Прикметники *british* і *european* підкреслюють національну або регіональну приналежність обговорюваних тем,

зокрема в контексті обговорення політики Сполученого Королівства та його відносин з Європейським Союзом.

Четверта група прикметників стосується соціальних і політичних характеристик, включаючи слова *social*, *political*, *public*, *economic*, *legal*, та *financial*. Ці прикметники акцентують увагу на соціальних, економічних, правових та політичних аспектах парламентських обговорень. Наприклад, *social* підкреслює питання, пов'язані із суспільством та соціальною політикою, тоді як *political* фокусується на політичних процесах і рішеннях. Прикметник *public* вказує на питання, що стосуються громадських інтересів або державних послуг, а *economic* і *financial* підкреслюють економічні та фінансові аспекти обговорюваних тем. *Legal* акцентує увагу на правових аспектах, що може включати законодавство або судові рішення.

П'ята група прикметників охоплює характеристики кількості, міри та ступеня, зокрема такі слова, як *many*, *more*, *few*, *much*, *small*, та *large*. Ці прикметники використовуються для кількісного опису об'єктів або явищ у парламентських дебатах. Наприклад, *many* і *more* підкреслюють велику кількість чогось, тоді як *few* і *small* акцентують увагу на меншій кількості або розмірі. Ці прикметники є важливими для обговорення статистичних даних, оцінки ресурсів або визначення масштабу проблем.

Шоста група включає прикметники, що відображають різноманітність та відмінності, такі як *other*, *different*, *own*, та *same*. Ці слова використовуються для порівняння або підкреслення відмінностей між різними об'єктами чи явищами. Наприклад, *other* і *different* часто використовуються для вказівки на альтернативи або різні підходи до вирішення проблем, тоді як *same* підкреслює схожість або відсутність змін. Прикметник *own* може використовуватися для підкреслення індивідуальної або національної ідентичності, вказуючи на щось, що належить або стосується конкретної особи чи групи.

Сьома група прикметників описує можливість та ймовірність, включаючи слова *possible*, *likely*, *sure*, та *clear*. Ці прикметники використовуються для вираження ступеня впевненості або ймовірності в обговорюваних темах. Наприклад, *possible* підкреслює ймовірність або потенційну можливість чогось, тоді як *likely*

вказує на високу ймовірність. Прикметники *sure* і *clear* можуть вказувати на впевненість або визначеність в обговорюваних питаннях, підкреслюючи переконаність учасників дебатів у правильності своїх аргументів.

Восьма група прикметників пов'язана з моральними та етичними оцінками, такими як *good*, *right*, *honorable*, *noble*, та *grateful*. Ці прикметники часто використовуються для вираження моральної оцінки певних дій, рішень або політичних фігур. Наприклад, *good* і *right* акцентують увагу на позитивній моральній оцінці, тоді як *honorable* і *noble* підкреслюють повагу та моральну велич учасників або обговорюваних дій. Прикметник *grateful* виражає вдячність, що може використовуватися в контексті обговорення заслуг або підтримки певних осіб чи груп.

Загалом, групування прикметників у корпусі текстів ParlaMint дозволяє виявити основні напрямки обговорень у парламентських дебатах та дипломатичному дискурсі. Ці прикметники допомагають структурувати інформацію, надаючи їй необхідні контекстуальні характеристики, які роблять дебати більш змістовними та зрозумілими. Вони також відображають різноманітність тем, що обговорюються в парламенті, від політичних і соціальних питань до моральних оцінок і географічних контекстів. Це робить аналіз прикметників важливим інструментом для розуміння суті парламентських обговорень та їхнього впливу на політику і суспільство.

Аналіз лексичних одиниць, зокрема іменників і прикметників, у корпусі текстів ParlaMint, дозволяє виявити основні тематичні напрямки та мовні тенденції, характерні для парламентського дискурсу. Виявлені групи іменників та прикметників демонструють, як різні аспекти державного управління, соціальної політики, економічних питань та міжнародних відносин відображаються у мовленні парламентаріїв.

Іменники, згруповані за значенням, розкривають важливість політичних та урядових структур, вплив політичних рішень на громадян і соціальні групи, динаміку часу та процесів у парламентських дебатах, а також юридичні питання та міжнародні відносини. Окремо виділені іменники, що стосуються економічної і соціальної політики, підкреслюють значення обговорень, пов'язаних із зайнятістю,

бізнесом та соціальними послугами, а також важливість загальних і абстрактних понять, що формують основи дискусій (див. Табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Групи іменників у корпусі ParlaMint

Група	Іменники
Політичні та урядові структури	<i>government, minister, lord, member, house, lords, secretary, parliament, committee, authority</i>
Громадяни і соціальні групи	<i>people, friend, lord, lady, child</i>
Час, місце та процеси	<i>year, time, place, course, way, change, system</i>
Законодавча діяльність та правові питання	<i>bill, amendment, issue, debate, report, case, law, question</i>
Держави та міжнародні відносини	<i>uk, eu, country, union</i>
Економічна і соціальна політика	<i>business, service, work, support, health, power</i>
Загальні та абстрактні поняття	<i>point, thing, part, area, right, deal</i>

Прикметники, своєю чергою, допомагають деталізувати та підкреслити значущість різних аспектів обговорень, акцентуючи увагу на важливості, тимчасових характеристиках, соціальних і політичних контекстах, кількісних аспектах, можливостях та моральних оцінках. Ці прикметники служать не лише для уточнення та конкретизації змісту, але й для визначення пріоритетів у парламентських обговореннях, формуючи важливі елементи аргументації та риторики (див. Табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Групи прикметників у корпусі ParlaMint

Група	Прикметники
Важливість та значущість	<i>important, great, clear, high, major, significant, critical</i>

Час і послідовність подій	<i>last, first, new, next, recent, current, future</i>
Географічні та національні контексти	<i>local, national, international, british, european</i>
Соціальні та політичні характеристики	<i>social, political, public, economic, legal, financial</i>
Кількість, міра та ступінь	<i>many, more, few, much, small, large</i>
Різноманітність та відмінності	<i>other, different, own, same</i>
Можливість та ймовірність	<i>possible, likely, sure, clear</i>

Отже, лексичний аналіз демонструє складність парламентського дискурсу, де кожна лексична одиниця відіграє свою роль у створенні загальної картини обговорюваних питань. Іменники і прикметники не лише надають мовленню формальної структури, але й відображають соціально-політичну дійсність, що є важливою для розуміння контексту політичних рішень і процесів. Цей аналіз допомагає краще зрозуміти, як мовні засоби впливають на комунікативну ефективність парламентських дебатів, формуючи їх змістовний і риторичний каркас.

2.3 Аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах

У цьому підрозділі ми проведемо детальний аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах, представлених у корпусі ParlaMint. Дипломатичний дискурс характеризується використанням високоспеціалізованої лексики, яка відіграє ключову роль у формуванні чітких і однозначних повідомлень у міжнародних відносинах. Термінологія, яка застосовується у дипломатичних текстах, слугує не лише для передачі інформації, але й для встановлення політичних позицій, регулювання міждержавних відносин та підтримання офіційного тону спілкування.

Для цього підрозділу ми спробували виділити терміни самостійно за допомогою функції Wordlist, щоб проаналізувати, які терміни є найбільш частотними у дипломатичних текстах. Використання цього інструменту дозволяє ідентифікувати

ключові поняття та терміни, які відіграють важливу роль у парламентських дебатах, та зрозуміти, як ці терміни формують комунікативну структуру текстів.

Ми виділили кілька груп термінів, які є ключовими у дипломатичних текстах. Першу групу становлять терміни, що стосуються політичних та урядових структур, включаючи такі слова, як *government*, *minister*, *secretary*, *department*, *authority*, *parliament*, *committee*, та *council*.

Термін *government* є одним із найважливіших і часто вживаних у парламентських дебатах. Він відображає центральний інститут виконавчої влади, відповідальний за управління державою та реалізацію політичних рішень. Приклад вживання: «*This Government are on track to deliver their commitment to introduce exit checks on scheduled commercial international air, sea and rail routes by April 2015 [62]*» У цьому контексті *government* використовується для підкреслення відповідальності уряду за виконання важливих завдань, таких як введення системи перевірок на виїзді. Цей термін часто використовується для підкреслення досягнень або, навпаки, невдач уряду в певних сферах політики. У прикладі «*Under this Government we are seeing a significant change in the way in which people with mental health problems are being dealt with by both the police and the NHS [62]*» термін *government* використовується для підкреслення змін, які були впроваджені діючим урядом у сфері охорони здоров'я та поліцейської діяльності. Це свідчить про роль уряду в здійсненні реформ, спрямованих на покращення державних послуг.

Термін *minister* відображає політичну фігуру, яка очолює окремий напрямок або відомство в уряді, та несе відповідальність за реалізацію політики в межах своєї компетенції. Наприклад, у фразі: «*My right hon. Friend is absolutely right to mention the significance of exit checks in the immigration system, and I would like to pay tribute to my right hon. Friends the Minister for Government Policy and Chancellor of the Duchy of Lancaster and the Minister for Schools who have together been supporting the Home Office to ensure that we can meet our commitment [62]*» Термін *minister* використовується для підкреслення ролі конкретних осіб, які сприяють реалізації урядової політики в різних сферах, таких як імміграція та освіта. У прикладі «*Does the Minister recognise that the police and crime commissioners can work only within the*

resources and policy frameworks that are set nationally? [62]» термін *minister* використовується для акцентування на важливості міністра в наданні керівництва та забезпеченні ресурсами для ефективної роботи комісарів поліції. Це ілюструє вплив, який мають міністри на оперативну діяльність державних органів.

Термін *secretary* вказує на високопосадовця, який займає посаду міністра і керує конкретним урядовим відомством, наприклад, Міністерством внутрішніх справ або Міністерством охорони здоров'я. У прикладі: «*Given the situation at our border in Calais, does the Home Secretary regret scrapping fingerprinting, which used to help us to identify and deport those who were trying to enter our country illegally night after night? [62]*» Термін *secretary* використовується для позначення ролі міністра у вирішенні проблем, пов'язаних із внутрішньою безпекою та імміграційною політикою. У прикладі «*Will the Secretary of State consult those families and guardians on how policing of mental health for children can be improved as a matter of urgency? [62]*» термін *secretary* вказує на відповідальність міністра за взаємодію з громадськістю та вирішення питань, пов'язаних з охороною психічного здоров'я дітей. Це демонструє, як міністри можуть впливати на політику через консультації та співпрацю з зацікавленими сторонами.

Термін *department* стосується окремого урядового відомства, яке відповідає за реалізацію політики у певній галузі, наприклад, у сфері охорони здоров'я, транспорту або внутрішніх справ. Наприклад, у фразі: «*Health is a devolved competence in Wales, so what work is her Department doing with the Welsh health authorities to ensure an efficient system of street triage there? [62]*» Термін *department* підкреслює відповідальність конкретного відомства за співпрацю з іншими органами влади з метою забезпечення ефективної роботи системи охорони здоров'я. У прикладі «*What progress her Department has made on implementing exit checks at borders [62]*» термін *department* використовується для підкреслення важливості відомства в реалізації державної політики, зокрема в контролі за кордонами країни. Це свідчить про відповідальність окремих відомств за виконання урядових завдань.

Термін *authority* стосується органів влади або офіційних структур, які мають повноваження приймати рішення в певній сфері. Наприклад, у фразі: «*We continue to*

work closely with the French authorities on all matters of border security and cross-border criminality to maintain the integrity of our joint border controls [62]» Термін *authority* використовується для підкреслення важливості співпраці з іншими країнами та їхніми владними структурами у сфері забезпечення безпеки. У прикладі «*We continue to work closely with the French authorities on all matters of border security and cross-border criminality to maintain the integrity of our joint border controls [62]*» термін *authority* використовується для опису співпраці з іноземними органами влади з метою забезпечення безпеки на кордонах. Це підкреслює важливість міжнародної співпраці у сфері безпеки.

Термін *parliament* стосується законодавчого органу, який відповідає за прийняття законів і контроль за діяльністю уряду. Наприклад, у фразі: «*The Bill has been improved during its passage through Parliament, but it has not yet been improved enough [62]*» Термін *parliament* підкреслює процес законодавчого розгляду та ухвалення законопроектів, а також роль парламенту у внесенні змін до законодавства. У прикладі «*On the very important threat that he is articulating, does he think that Parliament has sufficient transparency at the moment in relation to where the money is going? [62]*» термін *parliament* використовується для підкреслення ролі парламенту в забезпеченні прозорості державних витрат. Це показує, як парламент виконує свою наглядову функцію, контролюючи дії уряду.

Термін *committee* вказує на спеціалізовану групу, яка формується в межах парламенту для розгляду конкретних питань або законопроектів. Наприклад: «*This matter has been addressed not only by the Home Affairs Committee but by the Health Committee [62]*» Термін *committee* підкреслює роль комітетів у глибокому аналізі та розгляді спеціалізованих питань, що стосуються як внутрішніх, так і зовнішніх аспектів політики. У прикладі «*The Chairman of the Home Affairs Committee is quite right about our trip to Calais, where we found that in the past year more than 10,000 potential migrants had been apprehended by the good work of the border police and by the investment of no less than £150 million by Eurotunnel on fencing over the past 10 years [62]*» термін *committee* використовується для опису ролі комітету у вивченні та

нагляді за питаннями, пов'язаними з міграцією. Це підкреслює вплив комітетів на формування політичного курсу.

Термін *council* стосується колегіального органу, який приймає рішення на рівні місцевої влади або в межах організації. У прикладі: «*Should we not be looking at merging some of these councils in order to cut the bureaucracy? [62]*» Термін *council* вказує на місцеві або спеціалізовані органи, відповідальні за прийняття рішень, що впливають на конкретні території або сфери діяльності. У прикладі «*As the hon. Gentleman will know, the point of the advisory council is precisely to ensure that improper influence is not secured by the employment of those who have recently held ministerial office [62]*» термін *council* використовується для підкреслення ролі дорадчого органу у запобіганні корупції та зловживанням службовим становищем. Це свідчить про важливість подібних рад у збереженні чесності та прозорості державного управління.

Таким чином, аналіз цієї групи термінів показує, що вони є ключовими для розуміння структури і функціонування політичної та урядової системи, що є центральною темою парламентських дебатів. Вживання цих термінів підкреслює важливість конкретних інститутів і посадових осіб у формуванні та реалізації державної політики.

Наступна група термінів – парламентські звання та титули. Ця група включає такі терміни, як *lord*, *lords*, *lady*, *baroness*, *hon.*, *lordship*, та *ministerial*. Кожен з цих термінів має свою специфічну функцію в рамках парламентських дискусій.

Терміни *lord* і *lords* широко використовуються в парламентському дискурсі для позначення членів Палати лордів. Вони підкреслюють статус та авторитет осіб, що беруть участь у процесі ухвалення законів. Наприклад, у реченні «*Lord Harris of Haringey introduced an interesting amendment, which I hope will be taken on and introduced by the Government at the next stage of this Bill [62]*» термін *lord* вказує на важливість внесення поправок до законопроекту, підкреслюючи роль цього конкретного члена Палати лордів у законодавчому процесі. Тут *lord* використовується для ідентифікації особи, яка має значний вплив на обговорювану

тему, що додатково акцентує на формальності та значущості його виступу. Використання таких титулів також вказує на встановлену ієрархію в парламенті, де кожен титул відображає конкретний рівень відповідальності та влади. У реченні «*I commend the work done by Lord Dubs in championing the rights of refugee children, ensuring that the government upholds its obligations to the most vulnerable [62]*» термін *lord* використовується для віддання належної шани члену Палати лордів, який активно виступає за права дітей-біженців. Тут показано, як титул *lord* поєднується з конкретною особою, що займає важливу позицію у парламенті і впливає на розробку та реалізацію соціальної політики.

Титули *lady* і *baroness* є аналогами термінів *lord* і *lords*, але для жінок. Вони також часто використовуються для вказівки на певні позиції або повагу в межах парламентських дебатів. Наприклад, у реченні «*I echo the hon. Gentleman 's comments about what a remarkable lady Pauline Cafferkey is [62]*» термін *lady* використовується для вираження поваги до конкретної жінки, підкреслюючи її важливість та заслуги. Аналогічно, у реченні «*In Committee in the other place, Baroness Butler-Sloss tabled an amendment, supported by Baroness Walmsley, Baroness Howarth and Lord Rosser [62]*» використання терміну *baroness* демонструє, як жінки можуть активно брати участь у законодавчому процесі, представляючи важливі поправки та рішення. У прикладі «*Baroness Hale played a pivotal role in the landmark ruling that emphasized the importance of equality before the law, setting a significant precedent in the judicial system [62]*» термін *baroness* акцентує на вагомому внеску жінки у правову систему країни. Використання цього титулу вказує на її високий статус і вплив у суспільстві та законодавстві, підкреслюючи важливість гендерної рівності у вищих ешелонах влади. У прикладі «*The noble Lady, Lady Smith, has consistently advocated for stronger protections for victims of domestic violence, leading to significant legislative changes in this area [62]*» використання терміну *lady* показує повагу до жінки, яка зробила значний внесок у законодавчі зміни, спрямовані на захист вразливих груп населення. Такий титул підкреслює як особисті досягнення, так і внесок у ширші соціальні реформи.

Термін *hon.* або *honourable* традиційно використовується як титул ввічливості в британському парламенті, коли йдеться про членів парламенту або інших осіб, що займають високі посади. Наприклад, у реченні «*My hon. Friend is absolutely right and I am happy, as is my right hon. Friend the Minister responsible for policing, to ensure that we do more of what we are already doing [62]*» термін *hon.* підкреслює повагу до колеги і використовується для підсилення формальності дискусії. Цей термін є важливим елементом парламентської риторики, оскільки підкреслює високий рівень ввічливості та поваги між учасниками дебатів. У реченні «*The hon. Member for Cambridge raised a crucial point regarding the allocation of educational resources in deprived areas, which deserves further examination by the committee [62]*» термін *hon.* використовується для формального звернення до члена парламенту, що підкреслює ввічливість і повагу в парламентських дебатах. Це звернення також посилює вагу аргументу, що прозвучав у дискусії, вказуючи на його значимість для подальшого обговорення.

Використання терміну *lordship* у парламентському контексті також несе в собі значний символізм і повагу. Наприклад, у реченні «*Many of your Lordships who have come through other routes will perhaps not know much about the scrutiny that some of us Cross-Benchers went through [62]*» термін *lordship* використовується для звернення до членів Палати лордів, підкреслюючи їхню роль у законодавчому процесі. Це вживання терміну демонструє важливість історичних і культурних традицій, які все ще відіграють значну роль у сучасному парламентському дискурсі. У реченні «*During the debate, his Lordship highlighted the need for a comprehensive review of the existing policies to ensure they align with international human rights standards [62]*» термін *lordship* використовується для підкреслення авторитету та компетентності особи, що бере участь у дебатах. Цей титул вказує на важливість думки, висловленої під час обговорення, і підкреслює вплив, який особа має на розробку політики.

Термін *ministerial* використовується для опису дій, рішень або ролей, пов'язаних з міністрами та їх діяльністю. Наприклад, у реченні «*The ministerial responsibility for this issue lies with the Secretary of State for Health, who is working closely with the Home Office to address the concerns raised [62]*» термін *ministerial*

підкреслює, що конкретні обов'язки покладаються на міністра або міністерство. Це використання вказує на важливість міністрів у формуванні та реалізації державної політики. У прикладі «*The ministerial directive issued last month requires all departments to review their cybersecurity protocols in light of recent breaches [62]*» термін *ministerial* акцентує увагу на важливості урядового рішення, що стосується всіх міністерств. Це підкреслює владні повноваження міністрів у забезпеченні національної безпеки та ефективного управління державними установами.

Група термінів, пов'язаних з парламентськими званнями та титулами, має важливе значення в дипломатичних і парламентських текстах. Використання цих термінів не тільки підкреслює формальність і повагу у взаємодії між політичними діячами, але й відображає історичні традиції, що продовжують відігравати важливу роль у сучасній політичній системі. Ці терміни допомагають структурувати дискусії та надають їм необхідну вагу, особливо коли мова йде про законодавчий процес та впровадження політичних рішень.

Група соціальної політики та суспільних груп включає терміни, які стосуються різних аспектів соціального життя та політики, зокрема, людей, громади, дітей, сімей, працівників, догляду, *NHS* (Національної служби охорони здоров'я), освіти, житла та здоров'я. Ці терміни мають ключове значення у парламентських текстах, оскільки відображають важливі питання, які обговорюються у суспільстві і безпосередньо впливають на якість життя громадян.

Термін *people* часто використовується в контексті обговорення питань, які стосуються широких верств населення. Наприклад, у реченні «*What steps she is taking to improve the approach of the police to working with people with mental health problems [62]*» цей термін підкреслює важливість забезпечення належної підтримки людям із проблемами психічного здоров'я. У цьому випадку обговорюється, як поліція співпрацює з такими людьми, що підкреслює актуальність соціальної політики, спрямованої на покращення якості життя вразливих груп населення. У прикладі «*Under this Government we are seeing a significant change in the way in which people with mental health problems are being dealt with by both the police and the NHS [62]*» термін *people* вживається для акцентування уваги на значущості змін у системі

підтримки людей із психічними розладами. Це підкреслює прагнення уряду покращити умови для найбільш вразливих груп населення.

Слово *community* використовується для позначення місцевих громад та їхньої ролі у підтримці соціального порядку і благополуччя. У прикладі «*We will make sure that local communities decide what sort of policing goes on in their area, and PCCs have the role of making sure that is happening [62]*» термін *community* підкреслює значущість місцевих громад у визначенні та реалізації політики на місцевому рівні, що включає правоохоронну діяльність. Це акцентує увагу на децентралізації влади та наданні більшої автономії громадам у вирішенні питань, які їх безпосередньо стосуються. У прикладі «*That is the best way to send a strong message to the community and those involved in FGM [62]*» термін *community* використовується для вказівки на важливість залучення громад у боротьбі з такими серйозними злочинами, як жіноче обрізання. Це підкреслює роль спільнот у запобіганні та викоріненні негативних соціальних явищ.

У законодавчих текстах *child* зазвичай використовується для обговорення прав і захисту дітей. Наприклад, у реченні «*May I urge the Home Secretary to make it absolutely clear that there is no place at all for children with mental illnesses being in our police cells? [62]*» підкреслюється важливість забезпечення належних умов для дітей із психічними захворюваннями, зокрема недопущення їх утримання у поліцейських дільницях. Це вказує на акцент парламентської політики на захисті дітей та покращенні умов їхнього життя. У прикладі «*The Government's relocation programme for Syrian refugees was supposed to help orphan children, sexually abused women, victims of torture, and those needing specialist medical treatment [62]*» термін *child* вживається для підкреслення важливості захисту дітей, особливо сиріт, які постраждали від війни. Це підкреслює соціальну відповідальність уряду перед найуразливішими категоріями населення.

Термін *family* відображає важливість родини у суспільстві та в соціальній політиці. У прикладі «*Will the Secretary of State consult those families and guardians on how policing of mental health for children can be improved as a matter of urgency? [62]*» акцент робиться на необхідності залучення сімей та опікунів до обговорення і

прийняття рішень, що стосуються охорони здоров'я дітей. Це підкреслює важливість сім'ї як соціального інституту, який відіграє ключову роль у забезпеченні добробуту своїх членів. У прикладі «*The Minister will no doubt be aware that 2015 has already seen two worrying trends for Syrians fleeing the violence of war: first, an increase in restrictions imposed on those seeking to settle in neighbouring countries such as Lebanon; and secondly, even more refugees boarding boats and taking risky journeys in the Mediterranean. Does he recognise that our unwillingness to offer anything more than tokenistic safe legal routes for resettlement and family reunification of refugees exacerbates both those trends? [62]*» термін *family* використовується для обговорення проблеми возз'єднання сімей біженців. Це підкреслює важливість забезпечення умов для збереження родинних зв'язків у кризових ситуаціях.

Термін *worker* часто вживається у контексті обговорення умов праці та соціального забезпечення працівників. Наприклад, у реченні «*I join the Secretary of State in paying tribute to Pauline Cafferkey and all NHS volunteers, aid workers, staff at DFID and Public Health England for the work they are doing to keep us safe in the UK by fighting Ebola on the front line in west Africa at great personal risk [62]*» слово *worker* підкреслює важливість працівників, які ризикують своїм життям для забезпечення безпеки інших, особливо в умовах кризових ситуацій. Це показує, як парламентська риторика відзначає вагомий внесок працівників у суспільне благополуччя. У прикладі «*I join the Secretary of State in paying tribute to Pauline Cafferkey and all NHS volunteers, aid workers, staff at DFID and Public Health England for the work they are doing to keep us safe in the UK by fighting Ebola on the front line in west Africa at great personal risk [62]*» термін *worker* використовується для підкреслення ролі медичних працівників та волонтерів у боротьбі з небезпечними захворюваннями, такими як Ебола. Це показує, як суспільство визнає їхній внесок у забезпечення безпеки та здоров'я громадян.

У парламентських дискусіях термін *care* часто асоціюється із забезпеченням соціальної та медичної підтримки, особливо для вразливих груп населення. У реченні «*I published joint proposals with the Department of Health to reform the use of sections 135 and 136 of the Mental Health Act 1983 to ensure that those with mental*

health problems, particularly children, receive proper health care and support, rather than the closing of a police cell door when they are in crisis [62]» слово *care* підкреслює важливість належного медичного догляду та підтримки для людей із психічними розладами, що є ключовим аспектом соціальної політики. У прикладі «*On rural areas, DFID has been focused from the start on how to ramp up community care in rural areas [62]*» термін *care* підкреслює важливість надання соціальних і медичних послуг у сільській місцевості. Це акцентує увагу на необхідності розвитку інфраструктури охорони здоров'я в регіонах, де доступ до медичних послуг є обмеженим.

NHS (Національна служба охорони здоров'я) є одним із центральних елементів соціальної політики у Великобританії. У прикладі «*We have sent more than 800 military personnel, 150 Department for International Development staff, 70 NHS staff through UK-Med and 64 Public Health England staff to fight the outbreak on the ground—a bigger contribution than any country in the world except for the United States [62]*» термін *NHS* підкреслює роль цієї служби у забезпеченні медичної допомоги як у країні, так і за її межами. Це показує, як *NHS* активно залучається до міжнародних гуманітарних місій, підкреслюючи її важливість у глобальному контексті. У прикладі «*Alongside 69 other NHS volunteers from UK-Med, Pauline spent Christmas on the front line of this vital battle [62]*» термін *NHS* підкреслює участь медичних працівників Національної служби охорони здоров'я у важливих гуманітарних місіях. Це показує, як *NHS* активно бере участь у наданні медичної допомоги не тільки в межах Великобританії, а й за кордоном.

Education (освіта) є важливим аспектом розвитку суспільства, і це відображається у законодавчих текстах. У реченні «*We need a multi-agency approach to female genital mutilation, involving education, health, and local authorities, the police and the Crown Prosecution Service, so that all the information on suspected FGM cases is shared and communicated appropriately [62]*» термін *education* підкреслює роль освітніх програм у запобіганні серйозних соціальних проблем, таких як жіноче обрізання. Це вказує на необхідність комплексного підходу до соціальних проблем, включаючи освіту як ключовий компонент. У прикладі «*We need a multi-agency*

approach to female genital mutilation, involving education, health, and local authorities, the police and the Crown Prosecution Service, so that all the information on suspected FGM cases is shared and communicated appropriately [62]» термін *education* вживається для підкреслення ролі освітніх програм у попередженні серйозних соціальних проблем. Це показує, як освіта може бути використана як інструмент боротьби з негативними соціальними явищами.

Housing є ще одним важливим елементом соціальної політики. Наприклад, у реченні «*Affordable housing is a major issue in London, especially in my constituency of Brentford and Isleworth. May we have a debate in this House about that matter and about how we can encourage Government and local authorities to ensure that we have enough affordable housing in planning applications? [62]*» термін *housing* акцентує увагу на доступності житла як на важливому соціальному питанні. Це вказує на необхідність активних дій з боку уряду та місцевих органів влади для вирішення проблеми житла. У прикладі «*Affordable housing is a major issue in London, especially in my constituency of Brentford and Isleworth. May we have a debate in this House about that matter and about how we can encourage Government and local authorities to ensure that we have enough affordable housing in planning applications? [62]*» термін *housing* акцентує увагу на важливості доступності житла та необхідності забезпечення належних житлових умов для всіх верств населення. Це підкреслює актуальність проблеми житла у сучасному суспільстві.

Здоров'я (*health*) є центральною темою у соціальній політиці. У реченні «*We have taken a number of significant steps in this area: we have launched schemes including street triage, and liaison and diversion; we have reviewed the Mental Health Act 1983; and we have introduced an agreement supported by more than 20 partners nationally to improve the way the police and their partners deal with people with mental health problems [62]*» термін *health* підкреслює заходи, які уряд вживає для покращення надання медичних послуг, зокрема для людей із психічними розладами. Це вказує на важливість здоров'я як пріоритету у національній політиці. У прикладі «*We have taken a number of significant steps in this area: we have launched schemes including street triage, and liaison and diversion; we have reviewed the Mental Health Act 1983;*

and we have introduced an agreement supported by more than 20 partners nationally to improve the way the police and their partners deal with people with mental health problems [62]» термін *health* вживається для акцентування на важливості медичної підтримки та реформ у сфері охорони психічного здоров'я. Це показує, як медична політика є центральною у захисті прав та добробуту громадян.

Ця детальна характеристика кожного терміна у групі показує, як соціальна політика та суспільні групи стають центральними темами парламентських обговорень і як ці терміни відображають ключові аспекти суспільного життя, що впливають на добробут громадян.

Група «Процеси прийняття рішень та управління [62]» включає такі ключові терміни, як *decision, policy, law, legislation, agreement, regulation, order* і *amendment*. Ці терміни відображають різні аспекти процесу прийняття рішень у законодавчій та виконавчій владі.

Термін *decision* зазвичай використовується для опису конкретних рішень, прийнятих органами влади або судовими інстанціями. Наприклад, у реченні «*At the end of the day, local democracy means that local authorities can make decisions [62]*» підкреслюється важливість місцевої демократії, яка надає право місцевим органам влади приймати рішення, що впливають на їхню спільноту. Це показує, що термін *decision* охоплює різноманітні аспекти влади, від національного до місцевого рівня. У прикладі «*The recent report by the independent chief inspector of borders and immigration endorsed decision making in the overwhelming majority of cases examined [62]*», термін *decision making* підкреслює процес прийняття рішень у контексті міграційної політики, де головний інспектор схвалив більшість прийнятих рішень.

Слово *policy* стосується офіційних стратегій та напрямків діяльності, які визначають уряд чи інші органи влади. У прикладі «*The Home Secretary needs to reflect on all her immigration policies [62]*» цей термін підкреслює важливість ретельного аналізу та коригування політики, особливо у важливих питаннях, таких як імміграція. Це показує, як термін *policy* використовується для опису широких ідей та стратегій, які формують напрямок діяльності уряду. У прикладі «*The Home Secretary needs to reflect on all her immigration policies because border checks have got*

weaker, asylum delays have risen by 70%, low-skilled migration is up, and her net migration target is in tatters [62]», термін *policy* використовується для опису різних аспектів імміграційної політики, яка зазнала критики за її неефективність.

Термін *law* використовується для опису офіційних законів, які регулюють поведінку людей та організацій. У реченні «*We support the measures to tighten the law on hacking [62]*» підкреслюється підтримка урядових ініціатив щодо посилення законодавства у певній сфері. Це показує, як термін *law* використовується для опису правових норм і правил, які забезпечують правопорядок. У прикладі «*Building capacity and capability at a national, regional and force level is vital, but we must also ensure that the NCA, police forces and other law enforcement agencies have the powers they need to bring offenders to justice, to deprive criminals of the proceeds of crime, and to prevent them from engaging in further criminality [62]*», термін *law enforcement agencies* підкреслює важливість застосування законодавства для забезпечення правопорядку та боротьби зі злочинністю.

Legislation стосується процесу створення законів та самих законів, які були прийняті парламентом або іншим законодавчим органом. Наприклад, у реченні «*We have identified that a piece of legislation, as it has been operated by the courts, has had an impact that has led to a drop in the number of restraint orders [62]*» термін *legislation* підкреслює важливість аналізу існуючих законодавчих актів та їхнього впливу на правозастосування. Це показує, як *legislation* може змінюватись або вдосконалюватись у відповідь на практичні потреби. У прикладі «*In part 2 of the Bill we are strengthening the provisions of the Computer Misuse Act 1990 to ensure that we have robust legislation in place to tackle cybercrime [62]*», термін *legislation* використовується для опису законодавчих змін, спрямованих на посилення боротьби з кіберзлочинністю шляхом вдосконалення існуючого закону.

Слово *agreement* використовується для позначення угод або домовленостей між різними сторонами, які можуть бути формальними або неформальними. У реченні «*There seems to be general agreement that it is necessary to have a process of managed return [62]*» цей термін підкреслює консенсус між різними сторонами щодо необхідності певного процесу. Це демонструє, як *agreement* використовується для

опису взаємних домовленостей, які можуть бути основою для подальших дій. У прикладі «*The Arab peace initiative, through its offer of a normalisation of relations between Arab states and Israel in the event of a comprehensive peace agreement, is an important signal of the benefits that peace would bring to the entire region [62]*», термін *agreement* підкреслює значення мирної угоди для стабілізації та покращення відносин між державами.

Термін *regulation* відноситься до правил або норм, встановлених для контролю за певною діяльністю. Наприклад, у реченні «*The Office of Rail Regulation is conducting its own parallel investigation [62]*» підкреслюється роль регуляторних органів у здійсненні нагляду та контролю. Це показує, як термін *regulation* використовується для опису механізмів регулювання, які забезпечують дотримання стандартів і правил. У прикладі «*The Office of Rail Regulation published a damning report back in November on Network Rail's performance [62]*», термін *regulation* вказує на функцію регуляторного органу, який оцінює діяльність залізничної компанії та забезпечує дотримання стандартів.

Слово *order* використовується для позначення офіційних розпоряджень або наказів, виданих владою. У реченні «*The Court ruled that suspicion that the defendant had benefited from criminal conduct was not sufficient grounds under existing legislation to grant a restraint order [62]*» термін *order* підкреслює важливість юридичних розпоряджень у процесі правосуддя. Це показує, як *order* може застосовуватись у правовому контексті для забезпечення виконання законів. У прикладі «*The Court ruled that suspicion that the defendant had benefited from criminal conduct was not sufficient grounds under existing legislation to grant a restraint order [62]*», термін *order* використовується для опису юридичного розпорядження, яке не було видане через недостатність доказів відповідно до чинного законодавства.

Amendment стосується змін або доповнень до існуючих законів або інших офіційних документів. Наприклад, у реченні «*Before leaving this part of the Bill, I confirm that we will table amendments in Committee [62]*» термін *amendment* використовується для опису процесу внесення змін до законодавства з метою його вдосконалення або корекції. Це показує, як термін *amendment* використовується для

опису процесу удосконалення законодавчої бази. У прикладі «*During its stages there, the Government conceded a number of amendments, which have arguably made it a better piece of legislation [62]*», термін *amendment* використовується для опису внесених змін до законопроекту, які покращили його якість і ефективність.

Ці терміни відображають складні аспекти процесів прийняття рішень та управління, які впливають на формування та реалізацію державної політики. Вони підкреслюють різні етапи та аспекти законодавчого процесу, від розробки політики до її впровадження та коригування.

Група «Економіка та фінанси» включає такі терміни, як *economy, tax, budget, funding, investment* та *money*. Ці терміни відображають різні аспекти економічної політики та фінансового управління.

Термін *economy* зазвичай використовується для опису загального стану економіки країни або регіону. Наприклад, у реченні «*Many EU migrants are coming to the UK to work because of this Government's success in rebuilding the economy and creating jobs [62]*» підкреслюється важливість відновлення економіки як фактору, що сприяє привабливості країни для мігрантів. Це показує, як стан економіки може впливати на соціальні та демографічні процеси. У реченні «*Surely the best way to achieve regional growth and to help areas such as the north of England is for good neighbours in Scotland to have full fiscal autonomy to counterbalance what the Minister's colleague from Twickenham, the Secretary of State for Business, Innovation and Skills, called the great suction machine pulling life from the economy of other parts of these islands [62]*» термін *economy* використовується для опису економічного стану регіонів. Тут підкреслюється важливість регіонального розвитку та децентралізації для підтримки економіки різних частин країни, що демонструє, як економічні політики можуть впливати на територіальний розподіл ресурсів і благополуччя населення.

Слово *tax* стосується системи оподаткування та збору податків. Наприклад, у реченні «*Can he tell us where is the heart in the bedroom tax, where is the heart in making low-income people worse off, and where is the heart in giving tax cuts to millionaires while more people go to food banks? [62]*» підкреслюється

несправедливість деяких податкових рішень, що негативно впливають на малозабезпечені верстви населення. Це демонструє, як податкові політики можуть викликати суспільний резонанс. У реченні «*Come next April, we will have taken over 3 million people on low pay out of income tax –the majority of them women [62]*» термін *tax* використовується в контексті зменшення податкового навантаження на малозабезпечені верстви населення. Це показує, як зміни в податковому законодавстві можуть безпосередньо впливати на життя мільйонів людей, зокрема жінок, і служити інструментом для досягнення соціальної справедливості.

Термін *budget* відноситься до планування та розподілу державних фінансів. У реченні «*There has been a net loss of 293 police officers from the Cleveland police service since 2010, and our police commissioner says that the budget has been cut by another 5.1%, which could further jeopardise public safety [62]*» підкреслюється зв'язок між бюджетними скороченнями та безпекою населення. Це показує, як бюджетні рішення можуть мати безпосередній вплив на суспільні послуги. У реченні «*The main reason is that Labour in Wales chose to cut the NHS budget, whereas in England we chose to protect and increase it [62]*» слово *budget* вказує на рішення про скорочення або збільшення бюджетних видатків на охорону здоров'я. Це демонструє, як бюджетні рішення можуть впливати на якість та доступність медичних послуг у різних регіонах країни.

Funding стосується фінансування або надання коштів для підтримки певних проектів або організацій. Наприклад, у реченні «*There is another £2.85 million Home Office fund for providers of support across England and Wales [62]*» акцентується на розподілі державних коштів для підтримки важливих ініціатив. Це демонструє, як уряд розподіляє ресурси для вирішення важливих соціальних питань. У реченні «*As for the Tory party donors that she mentioned, it is not the case that any of the trustees gained financially from the Cabinet Office funding [62]*» термін *funding* використовується для опису державного фінансування, наданого певним організаціям або проектам. Це демонструє важливість прозорості та чесності у розподілі державних коштів, щоб уникнути конфліктів інтересів або неправомірного збагачення.

Термін *investment* використовується для опису вкладення коштів з метою отримання прибутку або розвитку інфраструктури. Наприклад, у реченні «*The work over the Christmas period amounted to a £200 million investment—by far the biggest investment in the railways over the Christmas period for many years [62]*» підкреслюється значущість інвестицій у розвиток інфраструктури, що має довгостроковий вплив на економіку. Це показує, як інвестиції сприяють розвитку економічних та соціальних структур. У реченні «*Indeed, as a consequence of privatisation and investment by Chiltern Railways, running times between Banbury and London have been halved and we are now seeing more passengers being carried faster on certain railway lines than at any time in the history of the railways [62]*» термін *investment* використовується для опису фінансових вкладень у розвиток залізничної інфраструктури. Це показує, як інвестиції в інфраструктурні проекти можуть призводити до значних покращень у сфері транспорту, що сприяє економічному зростанню.

Слово *money* відноситься до коштів або фінансових ресурсів, що використовуються для здійснення платежів або фінансування діяльності. У реченні «*Is he right to say that and is it right for the Home Secretary to spend £50 million on next year's PCC elections when what the public want is for that money to be invested in front-line policing? [62]*» термін *money* використовується для підкреслення важливості ефективного використання державних коштів. Це показує, як фінансові ресурси можуть бути розподілені між різними потребами суспільства. У реченні «*Criminals want to make a profit out of their activities, and the more we can do to disrupt them and to access that money, the better [62]*» термін *money* використовується в контексті протидії злочинній діяльності, спрямованій на отримання незаконних прибутків. Це демонструє важливість контролю за фінансовими потоками з метою запобігання та боротьби зі злочинністю.

Ці терміни відображають ключові аспекти економічної політики та фінансового управління, підкреслюючи важливість планування, розподілу ресурсів та інвестицій для забезпечення стабільності та розвитку держави.

Група «Міжнародні відносини та зовнішня політика» включає такі терміни, як *UK, EU, Brexit, Europe, United, Ireland, Scottish*, та *Kingdom*. Ці терміни стосуються різних аспектів міжнародних відносин, співпраці між державами та впливу політичних рішень на глобальному рівні.

Термін *UK* використовується для позначення Сполученого Королівства. Наприклад, у реченні «*Many EU migrants are coming to the UK to work because of this Government's success in rebuilding the economy and creating jobs [62]*» підкреслюється привабливість Сполученого Королівства для мігрантів завдяки економічному зростанню. Це показує важливість внутрішньої економічної політики для міжнародної міграції. У реченні «*The UK remains one of the few countries in Europe that does not require the state registration of hairdressers or their equivalents [62]*», підкреслюється унікальність Сполученого Королівства в контексті законодавчих вимог у порівнянні з іншими європейськими країнами. Це свідчить про те, як національні закони можуть відрізнитися від загальноєвропейських норм.

Слово *EU* означає Європейський Союз. У реченні «*The Prime Minister is the only party leader who will make any attempt to reduce immigration from the EU, and he has given a further guarantee that if he fails to do that the British people will have the chance to vote in a referendum by 2017 to get out of the EU [62]*» наголошується на важливості відносин між Сполученим Королівством та Європейським Союзом, зокрема у контексті можливого виходу з ЄС (Brexit). У реченні «*As on the European arrest warrant, the Government are right on this front also to recognise the benefits of European collaboration, by implementing the EU directive on attacks against information systems [62]*», показано, як Сполучене Королівство співпрацює з Європейським Союзом у боротьбі з кіберзлочинністю. Це підкреслює важливість участі у спільних європейських ініціативах для зміцнення безпеки.

Brexit позначає процес виходу Сполученого Королівства з Європейського Союзу. Наприклад, у реченні «*We need a swift renegotiation and a clear commitment to staying in the EU. Brexit would be an even greater problem for the UK economy [62]*» йдеться про важливість переговорів і ризики, які Brexit може нести для економіки Сполученого Королівства. Це показує, як політичні рішення на міжнародному рівні

можуть впливати на економічну стабільність. У реченні «*The Secretary of State has been repeatedly asked to confirm whether those payments would continue in the event of a Brexit [62]*», йдеться про невизначеність фінансових зобов'язань у разі виходу Сполученого Королівства з Європейського Союзу. Це показує, як Brexit впливає на фінансову політику країни.

Europe вказує на Європу як геополітичний регіон. Наприклад, у реченні «*We have been very involved in international efforts to try to ensure that other countries, particularly in Europe, play their part as we in the UK have been doing [62]*» підкреслюється важливість міжнародної співпраці між країнами Європи для вирішення глобальних проблем. Це демонструє, як держави Європи співпрацюють для досягнення спільних цілей. У реченні «*The figure now is much higher in France and the rest of Europe than it is here [62]*», порівнюються статистичні дані між Францією, рештою Європи та Сполученим Королівством. Це підкреслює, як аналіз даних у різних країнах Європи може впливати на ухвалення рішень у внутрішній політиці.

Ці терміни часто використовуються разом як *United Kingdom*, позначаючи Сполучене Королівство. Наприклад, у реченні «*There is no difference between two members of a Cabinet in a Government who believe that the brightest and the best should be able to come to the United Kingdom to work [62]*» йдеться про політику імміграції в Сполученому Королівстві. Це підкреслює важливість залучення кваліфікованих спеціалістів для розвитку країни. У реченні «*We have been very clear in all the changes we have made to the immigration system that we welcome the brightest and the best to the United Kingdom [62]*», підкреслюється політика Сполученого Королівства щодо залучення висококваліфікованих спеціалістів. Це відображає стратегічний підхід до імміграційної політики, спрямований на економічний розвиток країни.

Ireland вказує на Ірландію як державу або географічний регіон. Наприклад, у реченні «*All those issues adversely affect the economies of all the British Isles –not just those of Northern Ireland, the United Kingdom and Great Britain, but that of the Republic of Ireland [62]*» підкреслюється взаємозв'язок економік Сполученого Королівства та Ірландії. Це показує, як події в одній країні можуть мати наслідки для сусідніх

держав. У реченні «*Fuel smuggling and fuel-related crimes are among the most significant crimes occurring across Northern Ireland and the Republic of Ireland [62]*», описується проблема контрабанди пального між Північною Ірландією та Республікою Ірландія. Це підкреслює виклики, з якими стикаються дві держави у боротьбі з транснаціональною злочинністю.

Scottish позначає все, що стосується Шотландії. Наприклад, у реченні «*The Scottish police force, Police Scotland, is accountable to the Scottish Parliament. We have our own institutions and our own set of responsibilities and competencies [62]*» йдеться про автономність Шотландії у внутрішніх справах, таких як правоохоронні органи. Це підкреслює роль Шотландії в рамках Сполученого Королівства. У реченні «*The vast platform of the Prevent strategy will be administered in Scotland by Scottish public bodies, responsible to the Scottish Parliament and under the guidance of Scottish Ministers [62]*», підкреслюється автономія Шотландії в управлінні стратегією протидії екстремізму. Це демонструє важливість децентралізації та ролі регіональних урядів.

Ці терміни відображають ключові аспекти міжнародних відносин та зовнішньої політики, підкреслюючи важливість співпраці між країнами, а також вплив міжнародних рішень на внутрішню політику та економіку держав.

Група «Право та правозастосування» включає такі терміни, як *court, justice, crime, prison, legal* та *regulation*. Ці терміни стосуються правової системи, законодавства та процесів правозастосування.

Термін *court* означає судову інстанцію, де розглядаються справи. Наприклад, у реченні «*We have returned some £93 million to victims, and denied the use of £2.5 billion-worth of assets that have been frozen by the courts [62]*» йдеться про повернення коштів постраждалим і замороження активів за рішенням суду. Це підкреслює роль судів у справедливому розподілі правосуддя та захисті інтересів громадян. У реченні «*The Bill will enable the court to make a binding determination of third-party claims at the point at which the confiscation order is made, allowing the enforcement of the order to proceed more efficiently [62]*» йдеться про роль суду у прийнятті рішень щодо

претензій третіх осіб у процесі конфіскації майна. Це підкреслює важливість судових процесів у забезпеченні законного розподілу активів і виконанні рішень.

Justice відноситься до концепції справедливості та правосуддя. Наприклад, у реченні «*Building capacity and capability at a national, regional and force level is vital, but we must also ensure that the NCA, police forces and other law enforcement agencies have the powers they need to bring offenders to justice [62]*» наголошується на важливості забезпечення правопорядку та притягнення злочинців до відповідальності. У реченні «*In July, we announced a range of other measures, including the creation of a new cross-Government FGM unit to work with criminal justice agencies, children's services, health care professionals and affected communities [62]*» йдеться про створення нової урядової ініціативи, яка співпрацює з агентствами кримінальної юстиції для боротьби з жіночим обрізанням (FGM). Це підкреслює важливість правосуддя у захисті прав і свобод громадян, особливо вразливих груп.

Crime позначає кримінальне правопорушення. У реченні «*Police reform is working and crime is down by more than a fifth under this Government, according to the independent crime survey for England and Wales [62]*» йдеться про зниження рівня злочинності завдяки реформам поліції. Це показує важливість боротьби зі злочинністю для безпеки суспільства. У реченні «*The important point is that all crime should be tackled, regardless of what it is [62]*» наголошується на необхідності боротьби з усіма видами злочинності, незалежно від їхнього характеру. Це підкреслює принцип рівного правосуддя і важливість всебічної боротьби зі злочинністю для забезпечення безпеки в суспільстві.

Prison означає тюремний заклад для утримання осіб, засуджених за злочини. Наприклад, у реченні «*The use of unauthorised mobile phones in prison poses a significant threat to prison security, as well as affording prisoners the opportunity to continue engaging in serious and organised crime while serving their sentence [62]*» розглядається проблема використання мобільних телефонів у тюрмах, що створює загрозу безпеці. У реченні «*He was right to be concerned, because people come out of prison, get their passports and leave the country with the proceeds of crime still somewhere within their empire [62]*» йдеться про проблему, коли особи, які вийшли з

тюрми, можуть залишати країну, зберігаючи незаконно набуті кошти. Це підкреслює складнощі, пов'язані з поверненням злочинних доходів після звільнення злочинців з тюрми.

Legal стосується законодавства або правових аспектів. Наприклад, у реченні «*Legal reforms are essential to improving the efficiency of the judicial system and ensuring fair trials for all citizens [62]*» йдеться про необхідність правових реформ для покращення ефективності судової системи. Це підкреслює важливість законодавчих змін для забезпечення справедливості. У реченні «*Legal advice is critical in ensuring that individuals understand their rights and obligations under the law [62]*» йдеться про важливість юридичних консультацій для розуміння своїх прав і обов'язків згідно із законом. Це підкреслює роль правових знань у забезпеченні захисту прав громадян.

Regulation позначає регуляторні акти або правила, що регулюють певні аспекти суспільного життя. Наприклад, у реченні «*The Office of Rail Regulation is conducting its own parallel investigation, which will determine whether any regulatory enforcement action is required and ensure that lessons are learned [62]*» йдеться про розслідування регуляторного органу щодо можливих порушень правил. Це показує важливість регулювання та контролю для забезпечення дотримання законів і норм. У реченні «*Amendment 10 provides for regulations to set 'a time limit by which the appeal must have been heard', while amendment 11 provides that the appeal must have been heard within seven days [62]*» йдеться про встановлення регуляторних норм щодо часу розгляду апеляцій у судових справах. Це підкреслює важливість регламенту і чітких правил для ефективного функціонування судової системи.

Ці терміни відіграють ключову роль у контексті права та правозастосування, забезпечуючи структуру і механізми для підтримання правопорядку та справедливості в суспільстві.

Група «Технології та інновації» включає терміни *technology*, *growth*, *development*, *innovation*. Ці терміни стосуються прогресу в науці, техніці, економіці та загальному розвитку суспільства.

Термін *technology* означає використання наукових знань для практичних цілей, особливо в промисловості. Наприклад, у реченні «*We are living in a fast-paced world*

where technology is constantly developing and making great leaps forward [62]» йдеться про те, як технології швидко розвиваються та стають усе більш досконалішими, змінюючи різні аспекти життя. У прикладі *«The implementation of new communication technology has drastically improved the efficiency of our customer service [62]*» йдеться про те, як впровадження нових комунікаційних технологій значно покращило ефективність обслуговування клієнтів.

Growth означає зростання або розвиток, особливо у контексті економіки або бізнесу. Наприклад, у реченні *«The regional growth fund has already helped create or safeguard more than 100,000 jobs across the country [62]*» підкреслюється роль фонду регіонального зростання в створенні та збереженні робочих місць, що сприяє загальному економічному зростанню. У прикладі *«The steady growth of the renewable energy sector is essential for achieving sustainability goals [62]*» підкреслюється важливість стабільного зростання сектора відновлюваної енергетики для досягнення цілей сталого розвитку.

Development означає процес поліпшення або вдосконалення чогось. Наприклад, у реченні *«There is unprecedented development on the railway network [62]*» йдеться про значний прогрес у розвитку залізничної мережі, що покращує транспортну інфраструктуру. У прикладі *«The government has invested heavily in the development of infrastructure to support the growing population [62]*» йдеться про значні інвестиції уряду в розвиток інфраструктури, щоб підтримати зростаюче населення.

Innovation означає впровадження нових ідей, методів або продуктів. Наприклад, в реченні *«Innovation drives economic growth by introducing new products and improving processes [62]*» підкреслюється, як інновації сприяють економічному зростанню через впровадження нових продуктів і покращення процесів. У прикладі *«The company's success is largely attributed to its culture of innovation, which encourages employees to think outside the box [62]*» підкреслюється, що успіх компанії значною мірою залежить від її культури інновацій, яка заохочує співробітників думати нестандартно.

Ці групи термінів охоплюють структури уряду, парламентаризму, соціальні питання, процеси прийняття рішень, економіку, міжнародні відносини, право та інновації і відображають ключові аспекти, що мають значення в парламентських дебатах і дипломатичному дискурсі (див. Табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Групи термінів у дипломатичних текстах

Категорія	Терміни
Політичні та урядові структури	<i>government, minister, secretary, department, authority, parliament, committee, council</i>
Парламентські звання та титули	<i>lord, lords, lady, baroness, hon., lordship, ministerial</i>
Соціальна політика та суспільні групи	<i>people, community, child, family, worker, care, nhs, education, housing, health</i>
Процеси прийняття рішень та управління	<i>decision, policy, law, legislation, agreement, regulation, order, amendment</i>
Економіка та фінанси	<i>economy, tax, budget, funding, investment, money</i>
Міжнародні відносини та зовнішня політика	<i>uk, eu, brexit, europe, united, ireland, scottish, kingdom</i>
Право та правозастосування	<i>court, justice, crime, prison, legal, regulation</i>
Технології та інновації	<i>technology, growth, development, innovation</i>

Одним із важливих аспектів цього дослідження є розподіл вживання термінів за статтю мовця. Аналіз гендерних особливостей у використанні спеціалізованої лексики може виявити різні комунікативні стратегії, що застосовуються чоловіками та жінками в дипломатичному контексті. Таке дослідження дозволяє глибше

зрозуміти, як статеві відмінності впливають на вибір мовних засобів у процесі дипломатичних переговорів та дебатів.

Для проведення аналізу було використано інструмент Keywords (terminology extraction), доступний у середовищі обробки текстів Sketch Engine. Цей інструмент дозволяє автоматично виділяти ключові терміни з текстового корпусу, ґрунтуючись на частотності їх вживання та відносній важливості у контексті обраних текстів. Виділення термінів здійснювалося на основі порівняння частотності використання слів у дипломатичних текстах з їхньою частотністю у загальному корпусі мови, що дозволяє виявити специфічні слова та вирази, які мають особливе значення в цьому дискурсі.

Було виділено 100 ключових термінів, які найчастіше використовуються у парламентських дебатах, пов'язаних із дипломатією та міжнародними відносинами. Ці терміни будуть детально проаналізовані з урахуванням гендерних відмінностей у їхньому використанні, що допоможе виявити не лише загальні тенденції у вживанні спеціалізованої лексики, але й особливості мовної поведінки різних груп мовців.

Аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики в дипломатичних текстах, які створюються жінками, демонструє унікальний підхід до формулювання думок і вибору мовних засобів, що підкреслює як особливості їхнього стилю, так і специфіку контексту, в якому ці терміни використовуються (див. Рис. 2.3).

Lemma	Lemma	Lemma	Lemma	Lemma
1 baroness ***	21 jobcentre ***	41 peers ***	61 honourable ***	81 cross-government ***
2 lords ***	22 backstop ***	42 paddick ***	62 hmrc ***	82 post-brexit ***
3 noble ***	23 prelate ***	43 secretary ***	63 recognise ***	83 madam ***
4 devolve ***	24 dwp ***	44 rightly ***	64 co-operation ***	84 lady ***
5 constituency ***	25 congratulate ***	45 dubs ***	65 childcare ***	85 self-employed ***
6 cross-party ***	26 minister ***	46 parliament ***	66 apprenticeship ***	86 authorisation ***
7 lordship ***	27 chancellor ***	47 rosser ***	67 parliamentary ***	87 joined-up ***
8 all-party ***	28 reassure ***	48 back-bench ***	68 euratom ***	88 investigatory ***
9 ministers ***	29 daesh ***	49 scrutiny ***	69 proportionate ***	89 exchequer ***
10 constituent ***	30 lord ***	50 zero-hours ***	70 bame ***	90 deprived ***
11 brexit ***	31 clause ***	51 eea ***	71 interruption ***	91 ministerial ***
12 devolution ***	32 reassurance ***	52 snp ***	72 adjournment ***	92 real-term ***
13 windrush ***	33 bencher ***	53 majesty ***	73 statutory ***	93 uk ***
14 nhs ***	34 eu ***	54 low-paid ***	74 appalling ***	94 welsh ***
15 hs2 ***	35 carer ***	55 roll-out ***	75 apologise ***	95 defra ***
16 dfid ***	36 backbench ***	56 commend ***	76 ofcom ***	96 fgm ***
17 no-deal ***	37 referendum ***	57 manifesto ***	77 commons ***	97 legislation ***
18 gentleman ***	38 grenfell ***	58 legislate ***	78 stormont ***	98 north-east ***
19 amendment ***	39 under-secretary ***	59 hamwee ***	79 appg ***	99 eloquently ***
20 scrutinise ***	40 debate ***	60 leaseholder ***	80 grateful ***	100 disabled ***

Rows per page: 100 1-100 of 100 < 1 / 1 >

Рисунок 2.3 Вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах жінок

Одним з ключових термінів, що використовуються жінками в парламентських дебатах, є *baroness*, що свідчить про звернення до або обговорення ролі жінок, які займають високі позиції в суспільстві та політиці. Вживання цього терміну підкреслює важливість гендерної рівності у вищих ешелонах влади, а також відзначає статус жінок у політичному житті. Термін *lords* також часто зустрічається у мовленні жінок, що відображає їхню участь у дискусіях, пов'язаних з роботою верхньої палати парламенту, де жінки активно беруть участь, вносячи свій внесок у законодавчий процес.

Слово *noble* є частиною традиційного парламентського дискурсу, який жінки використовують для підтримання формального та шанобливого тону під час обговорень. Воно вказує на культурну спадщину та історичні аспекти британської парламентської системи, які зберігаються у сучасному політичному дискурсі. Вживання таких термінів свідчить про здатність жінок інтегруватися в традиційні

структури та підтримувати культурні цінності, що є важливими для парламентських процедур.

Терміни *devolve* та *devolution* відображають обговорення питань децентралізації та передачі повноважень від центрального уряду до регіональних органів влади. Жінки активно використовують ці терміни в контексті дебатів про розширення прав регіонів, що є важливою темою у сучасній британській політиці. Це демонструє їхню залученість до питань, що стосуються структурних змін в управлінні та важливості забезпечення рівноправного доступу до влади на всіх рівнях.

Терміни *cross-party* та *all-party* вказують на прагнення жінок до кооперації та співпраці між різними політичними силами. Вони часто використовують ці терміни, щоб підкреслити необхідність знаходження спільної мови та консолідації зусиль для досягнення загальних цілей, що є важливою складовою успішної парламентської роботи. Це свідчить про їхню здатність долати партійні бар'єри заради вирішення актуальних проблем.

Використання терміну *windrush* демонструє чутливість жінок до історичних та соціальних несправедливостей. У цьому контексті термін стосується скандалу навколо депортації людей, які приїхали до Великої Британії в рамках програми переселення «Windrush» у 1940-х та 1950-х роках. Жінки у парламенті, використовуючи цей термін, підкреслюють важливість захисту прав людини та необхідність виправлення історичних помилок.

Слово *scrutinise* є прикладом терміну, що вказує на важливість контрольних функцій парламенту. Жінки активно використовують цей термін для підкреслення необхідності ретельного аналізу та оцінки діяльності уряду та інших інституцій. Це свідчить про їхню зацікавленість у прозорості та підзвітності політичних процесів, що є важливою складовою демократичного управління.

Терміни *nhs* та *jobcentre* свідчать про акцент жінок на соціальних питаннях, зокрема в галузях охорони здоров'я та зайнятості. Вони часто обговорюють ці теми, підкреслюючи необхідність забезпечення якісних соціальних послуг та підтримки

найуразливіших верств населення. Це вказує на їхній пріоритет у забезпеченні соціальної справедливості та підтримці рівних можливостей для всіх громадян.

Термін *brexit* є одним з найважливіших у сучасному британському політичному дискурсі, і жінки активно використовують його у своїх виступах, обговорюючи наслідки виходу Великої Британії з Європейського Союзу. Вони звертають увагу на різноманітні аспекти цього процесу, зокрема на виклики, які постають перед країною у зв'язку з необхідністю перегляду політичних та економічних відносин з іншими державами.

Терміни *minister* та *ministerial* використовуються для обговорення ролі урядових посадовців у прийнятті рішень та виконанні своїх обов'язків. Жінки у парламенті часто піднімають питання відповідальності та компетентності міністрів, підкреслюючи важливість належного управління та ефективної роботи урядових структур.

Слово *legislation* є одним з ключових термінів, що вказує на процес розробки та ухвалення законодавчих актів. Жінки активно беруть участь у законодавчому процесі, піднімаючи питання важливості створення законів, які враховують потреби всього населення та захищають права кожного громадянина. Вони також обговорюють аспекти правової системи, що відображено у використанні терміну *statutory*.

Термін *referendum* вказує на інструмент прямої демократії, який жінки часто згадують у контексті обговорення питань національного значення, таких як Brexit. Вони підкреслюють важливість залучення громадян до процесу прийняття рішень через проведення референдумів, що є показником їхньої прихильності до демократичних принципів.

Загалом, аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах, створених жінками, свідчить про їхню активну участь у ключових політичних дискусіях та здатність інтегруватися у традиційні структури парламенту. Їхні виступи характеризуються увагою до соціальних питань, прагненням до співпраці та пошуку консенсусу, а також акцентом на прозорості та підзвітності уряду. Вони демонструють високу чутливість до питань соціальної

справедливості та прав людини, що відображається у їхньому виборі термінології та фокусі на проблемах, які потребують вирішення на державному рівні.

Аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах, створених чоловіками, також демонструє їхню активну участь у ключових політичних і дипломатичних дискусіях. Однак, певні відмінності у виборі термінів і акцентів можуть вказувати на специфічний підхід чоловіків до парламентської роботи (див. Рис. 2.4).

Lemma	Lemma	Lemma	Lemma	Lemma	Lemma
1 lords ***	18 nhs ***	35 prelate ***	52 scottish ***	69 proportionate ***	86 statutory ***
2 baroness ***	19 bencher ***	36 rightly ***	53 commons ***	70 thirdly ***	87 dwp ***
3 noble ***	20 daesh ***	37 debate ***	54 leaseholder ***	71 investigatory ***	88 reoffending ***
4 devolve ***	21 snp ***	38 eu ***	55 commend ***	72 eea ***	89 wales ***
5 devolution ***	22 chancellor ***	39 legislate ***	56 manifesto ***	73 recognise ***	90 defra ***
6 lordship ***	23 backstop ***	40 interruption ***	57 parliamentary ***	74 scotland ***	91 westminster ***
7 ministers ***	24 scrutinise ***	41 jobcentre ***	58 ministerial ***	75 back-bench ***	92 secondly ***
8 constituency ***	25 lord ***	42 grenfell ***	59 honourable ***	76 apprenticeship ***	93 members ***
9 all-party ***	26 congratulate ***	43 reassure ***	60 stormont ***	77 hansard ***	94 pannick ***
10 gentleman ***	27 dfid ***	44 majesty ***	61 scrutiny ***	78 apologise ***	95 uk-wide ***
11 brexit ***	28 euratom ***	45 secretary ***	62 front-bench ***	79 hamwee ***	96 adjournment ***
12 cross-party ***	29 peers ***	46 obr ***	63 madam ***	80 windrush ***	97 ireland ***
13 hs2 ***	30 under-secretary ***	47 hmrc ***	64 ofcom ***	81 cormack ***	98 lady ***
14 no-deal ***	31 minister ***	48 co-operation ***	65 stoke-on-trent ***	82 leveson ***	99 legislation ***
15 constituent ***	32 backbench ***	49 grateful ***	66 ofs ***	83 whitehall ***	100 appalling ***
16 referendum ***	33 parliament ***	50 exchequer ***	67 roll-out ***	84 post-brexit ***	
17 amendment ***	34 clause ***	51 reassurance ***	68 welsh ***	85 chilcot ***	

Rows per page: 100 1-100 of 100 < > 1 / 1

Рисунок 2.4 Вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах чоловіків

Одним із найбільш уживаних термінів у чоловіків є *lords*, що підкреслює їхню залученість до дискусій, пов'язаних з верхньою палатою парламенту, а також роль чоловіків у законодавчих процесах, які відбуваються в цьому органі. Це слово є центральним у парламентських дебатах, що вказує на значення ролі Лордів у британській політичній системі. Чоловіки, так само як і жінки, використовують термін *baroness*, що свідчить про їхню повагу до жінок-лідерок, але в той же час підкреслює гендерний аспект обговорень, де відзначаються досягнення або роль жінок у політиці.

Слово *noble* також часто зустрічається у мовленні чоловіків, що свідчить про дотримання традицій та повагу до парламентських норм і процедур. Використання цього терміну підтримує формальний тон обговорень та підкреслює важливість традицій у британському парламенті.

Чоловіки активно обговорюють питання децентралізації та передачі повноважень, що відображено у частому використанні термінів *devolve* та *devolution*. Це підкреслює їхню увагу до реформ у сфері управління та важливість забезпечення ефективного розподілу влади між різними рівнями уряду.

Терміни *brexit* та *no-deal* займають центральне місце у політичному дискурсі чоловіків, що свідчить про їхню активну участь у обговореннях наслідків виходу Великої Британії з Європейського Союзу. Чоловіки в парламенті часто звертаються до цих термінів, обговорюючи політичні та економічні виклики, пов'язані з Brexit, та шляхи мінімізації негативних наслідків цього процесу для країни.

Використання термінів *cross-party* та *all-party* підкреслює прагнення чоловіків до політичної співпраці та пошуку компромісів між різними політичними силами. Вони активно використовують ці терміни для демонстрації необхідності консолідації зусиль та спільного вирішення важливих національних питань.

Терміни *minister* та *ministerial* свідчать про увагу чоловіків до роботи урядових посадовців та їхньої відповідальності перед парламентом. Вони активно обговорюють діяльність міністрів, піднімаючи питання ефективності управління та прийняття рішень на вищому рівні уряду.

Слово *legislate* та *legislation* є важливими у дискурсі чоловіків, що відображає їхню участь у процесі розробки та прийняття законодавчих актів. Вони зосереджують увагу на необхідності створення законів, які б відповідали потребам суспільства та забезпечували стабільність правової системи.

Чоловіки також часто використовують терміни, пов'язані з соціальною політикою, такі як *nhs* та *jobcentre*, що вказує на їхню залученість до обговорення питань охорони здоров'я та зайнятості. Вони підкреслюють важливість забезпечення доступу до соціальних послуг та підтримки для населення.

Терміни *scrutinise* та *scrutiny* підкреслюють роль чоловіків у здійсненні парламентського контролю за діяльністю уряду та інших інституцій. Це свідчить про їхню зацікавленість у забезпеченні прозорості та підзвітності у політичних процесах, що є важливою складовою демократичного управління.

Referendum є одним із ключових термінів, який використовується чоловіками для обговорення демократичних процесів, зокрема в контексті Brexit. Вони підкреслюють значення народного волевиявлення та важливість участі громадян у прийнятті рішень на національному рівні.

Загалом, аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах чоловіків показує, що їхній дискурс характеризується акцентом на традиційних політичних та законодавчих процесах, питаннях управління, а також соціальній політиці. Вони активно беруть участь у ключових політичних дебатах, демонструючи прагнення до прозорості, відповідальності та демократичних принципів. Водночас, їхній підхід до парламентської діяльності відзначається увагою до політичної стабільності та дотримання традицій, що відображається у виборі термінології та акцентах у їхніх виступах.

Аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах жінок і чоловіків виявляє як схожості, так і певні відмінності у їхніх мовних підходах і акцентах. Загалом, як чоловіки, так і жінки активно використовують терміни, що стосуються політичних звання та титулів, урядових посад, парламентських процесів, соціальної політики, Брекзиту та міжнародних питань. Ці теми є центральними у їхніх виступах і відображають основні аспекти дипломатичних дебатів та політичного дискурсу.

Водночас, жінки більше акцентують увагу на соціальній політиці, включаючи питання охорони здоров'я, забезпечення прав дітей, підтримки людей з інвалідністю та інших уразливих груп. Це свідчить про їхню зацікавленість у соціальному благополуччі населення та рівноправності. Чоловіки, зі свого боку, демонструють більшу схильність до обговорення традиційних політичних процесів, таких як законодавча діяльність, а також питання, що стосуються міжнародних відносин та

управління. Вони також приділяють увагу питанням фінансів і економіки, що відображається у частому використанні відповідних термінів (див. Табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Порівняльна таблиця вживання термінів та спеціалізованої лексики у дипломатичних текстах жінок та чоловіків

Терміни	Жінки	Чоловіки
Політичні звання та титули	<i>baroness, lords, lordship, noble</i>	<i>lords, baroness, noble, lordship</i>
Політичні процеси	<i>devolve, devolution, scrutinise, amendment</i>	<i>devolve, devolution, scrutinise, amendment, legislate</i>
Урядові посади	<i>ministers, minister, under-secretary, secretary, ministerial</i>	<i>ministers, minister, under-secretary, secretary, ministerial, chancellor</i>
Парламентські терміни	<i>cross-party, all-party, backbench, clause, debate, peers, commons, parliament, parliamentary</i>	<i>cross-party, all-party, backbench, clause, debate, peers, commons, parliament, parliamentary</i>
Соціальна політика	<i>nhs, childcare, jobcentre, low-paid, disabled</i>	<i>nhs, jobcentre, social, health, education</i>
Брекзит та його наслідки	<i>brexit, no-deal, post-brexit</i>	<i>brexit, no-deal, post-brexit, referendum</i>
Міжнародні питання	<i>eu, euratom, daesh</i>	<i>eu, euratom, daesh, scotland, ireland, defra</i>
Інші спеціалізовані терміни	<i>windrush, hs2, dfid, fgm, ofcom, statutory, grateful, commend</i>	<i>windrush, hs2, dfid, fgm, ofcom, statutory, grateful, commend, obr, hmrc, exchequer, pannick, leveson, chilcot, whitehall</i>

Отже, обидві групи мовців демонструють високий рівень компетентності у використанні спеціалізованої лексики, проте їхні акценти та пріоритети можуть різнитися залежно від особистих та професійних інтересів. Це різноманіття підходів сприяє більш комплексному обговоренню питань на рівні парламентських дебатів, забезпечуючи всебічний аналіз різних аспектів політики та управління.

Крім того, зосереджуючись на різних категоріях термінів, таких як політичні та урядові структури, парламентські звання, соціальна політика, процеси прийняття рішень, економіка, міжнародні відносини, право та інновації, було виявлено, що ці терміни відіграють ключову роль у формуванні чітких і однозначних повідомлень у міжнародних відносинах.

Аналіз виявив, що кожна група термінів відображає певні аспекти дипломатичного дискурсу, від структури уряду до соціальних питань, законодавства та інновацій. Крім того, було відзначено, що вибір термінів значною мірою залежить від контексту обговорення і часто відображає політичну чи соціальну спрямованість конкретного дискурсу.

Виявлені терміни слугують не лише для передачі інформації, але й для встановлення політичних позицій, регулювання міждержавних відносин та підтримання офіційного тону спілкування.

2.4 Аналіз вживання мовних засобів вираження ввічливості у дипломатичних текстах

У дипломатичному дискурсі ввічливість є ключовим елементом, який забезпечує збереження формальності, підтримку позитивних стосунків між учасниками комунікації, а також сприяє запобіганню конфліктів. Ми вирішили порівняти вживання засобів ввічливості у дипломатичних текстах, що належать жінкам і чоловікам.

Дипломатичні тексти, створені жінками, часто містять специфічні мовні засоби вираження ввічливості, які використовуються для підтримання цього рівня комунікації. Нижче представлені найбільш уживані серед жінок засоби ввічливості на основі текстів з корпусу ParlaMint.

Термін *hon.* або *Right Honourable* є одним із найбільш поширених засобів ввічливості у парламентському дискурсі. Він використовується для вшанування та підкреслення статусу колег чи опонентів у дискусії, зокрема під час звернення до членів парламенту. Жінки активно використовують цей термін для вираження поваги до своїх колег, що сприяє збереженню формального та шанобливого тону в дискусіях. Наприклад, у фразі «*My right hon. Friend is absolutely right to mention the significance of exit checks in the immigration system, and I would like to pay tribute to my right hon. Friends the Minister for Government Policy and Chancellor of the Duchy of Lancaster and the Minister for Schools who have together been supporting the Home Office to ensure that we can meet our commitment [62]*» підкреслюється високий статус осіб, до яких звертається оратор, а також надається визнання їхнім зусиллям у вирішенні важливих питань.

Використання терміну *hon.* є показником не лише поваги до колег, але й засобом зміцнення авторитету та легітимності висловлюваних ідей. Важливим є те, що такі вирази часто вживаються у контексті підтримки чи схвалення певних дій, що підкреслює колективну відповідальність та єдність у прийнятті рішень. Наприклад, у фразі «*The hon. Gentleman mentions fingerprinting, and it is important that those who are coming to Calais and trying to get across to the United Kingdom should be fingerprinted when they first enter the European Union [62]*» використання *hon.* свідчить про офіційне визнання значущості питання, що обговорюється.

Термін *Lord* широко використовується для звернення до членів верхньої палати парламенту – Палати лордів. Жінки у парламенті активно використовують цей термін, що свідчить про їхню залученість до обговорень, пов'язаних із законодавчими процесами на найвищому рівні. Звертання до лордів підкреслює значущість їхньої участі у процесах ухвалення рішень та визнання їхнього внеску. Наприклад, у фразі «*In Committee in the other place, Baroness Butler-Sloss tabled an amendment, supported by Baroness Walmsley, Baroness Howarth and Lord Rosser [62]*» вказується на співпрацю між *Lord* та *Baroness* у розробці поправок до законопроектів.

Звертання до лордів також часто використовується для підтримки певних ініціатив чи для висловлення вдячності за внесок у вирішення соціально важливих питань. Наприклад, у фразі «*On protection for children, I pay tribute to Action for Children for its campaign to strengthen the law on child cruelty, and to the campaign by the National Society for the Prevention of Cruelty to Children and by Lord Harris, who argued, with our support in the other place, that the Bill should include a new offence of sending a sexual message to a child [62]*» виявляється повага до зусиль конкретного лорда у просуванні важливого законодавства.

Термін *Sir* використовується для звернення до осіб, які мають рицарський титул або високий статус у суспільстві. Жінки у парламенті часто використовують цей термін для підкреслення поваги та визнання заслуг своїх колег. Наприклад, у фразі «*In doing so, I pay tribute to my hon. Friend the Member for Mole Valley (Sir Paul Beresford), who has campaigned assiduously on the issue [62]*» вказується на значний вклад у вирішення важливої проблеми з боку певного члена парламенту, що має рицарський титул.

Звертання *Sir* також використовується у контексті визнання внесків видатних осіб у різних сферах суспільного життя, що підкреслює формальний та ввічливий характер парламентських дебатів. Наприклад, у фразі «*Sir Tim Berners-Lee argues that the worldwide web needs a Bill of Rights, which he says can only come about through communal decision, but that is a debate Parliament can have another day [62]*» підкреслюється авторитетність особи та важливість обговорюваної теми.

Термін *Madam* вживається як форма звертання до жінок, які обіймають важливі посади, зокрема до заступниць спікера парламенту. Жінки активно використовують цей термін для вираження поваги до своїх колег і підтримки формального стилю комунікації. Наприклад, у фразі «*Thank you, Madam Deputy Speaker, for giving me the opportunity to speak on this important Bill [62]*» оратор виражає вдячність за надане слово, підкреслюючи повагу до посадової особи, яка веде засідання.

Використання терміну *Madam* також часто поєднується з іншими мовними засобами ввічливості, такими як вибачення або вираження вдячності, що сприяє

збереженню позитивного тону обговорень. Наприклад, у фразі «*May I apologise at the outset, Madam Deputy Speaker, for the fact that I have a long-standing constituency engagement and I will not be here for the wind-ups?* [62]» підкреслюється повага до правил та процедур парламенту, а також турбота про дотримання етикету.

Термін *Mr* використовується для звертання до чоловіків, які обіймають певні посади або є членами парламенту. Жінки використовують цей термін для збереження формальності та вираження поваги до своїх колег у дебатах. Наприклад, у фразі «*My hon. Friend was attempting to tempt me, Mr Speaker, but I am grateful for your guidance in this matter* [62]» підкреслюється роль спікера у забезпеченні дотримання правил під час обговорень.

Також, використання *Mr* може супроводжуватися звертаннями до конкретних осіб, щоб виразити вдячність або відзначити їхній внесок у певне питання. Наприклад, у фразі «*The president of the National Association of Data Protection Officers says: 'It's the industrialisation of cyber-crime that's the biggest challenge and in this area there are some menacing Mr Bigs who need to be faced down with greater risks to their personal liberty'*» підкреслюється серйозність проблеми кіберзлочинності та необхідність рішучих дій.

Термін *Mrs* використовується для звертання до жінок, які перебувають у шлюбі, і є традиційною формою ввічливого звертання. Жінки у парламенті використовують цей термін для підкреслення поваги до своїх колег та збереження формальності в обговореннях. Наприклад, у фразі «*I join my hon. Friend the Member for St Albans (Mrs Main) in welcoming the provisions, which will provide a great deal of assistance to the housing market* [62]» вказується на підтримку законодавчих ініціатив та повагу до роботи колег.

Також, використання *Mrs* може супроводжуватися посиленнями на важливі соціальні питання або проблеми, що розглядаються у парламенті, що підкреслює турботу про забезпечення соціальної справедливості. Наприклад, у фразі «*It is a pleasure to serve under your chairmanship, Mrs Riordan* [62]» виявляється повага до керівництва засіданням та підтримується формальний тон дискусії.

Термін *Ms* використовується як нейтральна форма звертання до жінок, незалежно від їхнього сімейного стану. Жінки у парламенті використовують цей термін для вираження поваги та збереження рівноправного ставлення у дискусіях. Наприклад, у фразі «*The hon. Members for Upper Bann (David Simpson) and for South Down (Ms Ritchie) made powerful points about the importance of encouraging more young people in Northern Ireland to stay there, because they are the future of Northern Ireland [62]*» вказується на значення думки мовця та його внесок у дискусію.

Використання *Ms* також може бути пов'язане з обговоренням соціальних проблем, що підкреслює турботу про забезпечення рівних прав і можливостей для всіх громадян. Наприклад, у фразі «*I thank my hon. Friend the Member for Hackney North and Stoke Newington (Ms Abbott) and the other sponsors of this debate for ensuring that the House can discuss such an important issue [62]*» підкреслюється важливість обговорюваної теми та виявляється вдячність за організацію дискусії.

Отже, жінки у парламенті активно використовують мовні засоби ввічливості, такі як *hon.*, *Lord*, *Sir*, *Madam*, *Mr*, *Mrs*, *Ms*, для збереження формального та шанобливого тону в дипломатичних текстах. Ці засоби ввічливості не лише виражають повагу до колег, але й сприяють зміцненню авторитету висловлюваних ідей, підтриманню конструктивного діалогу та запобіганню конфліктам у процесі ухвалення рішень.

Чоловіки, як і жінки, у дипломатичному дискурсі активно використовують різноманітні мовні засоби ввічливості для підтримання формального та шанобливого тону в комунікації. Звертання та терміни, що підкреслюють статус та повагу до інших учасників дискусії, є невід'ємною частиною дипломатичної мови, яка сприяє ефективному обміну думками та уникненню конфліктів. Аналізуючи тексти з корпусу ParlaMint, можна виділити найбільш уживані мовні засоби ввічливості, що застосовуються чоловіками.

Термін *hon.* або *Right Honourable* є одним із найпоширеніших засобів ввічливості серед чоловіків у парламентському дискурсі. Чоловіки використовують цей термін для підкреслення високого статусу колег або опонентів, що сприяє підтриманню формального та шанобливого тону дискусій. Наприклад, у фразі «*Does*

my right hon. Friend accept that the problem of illegal immigrants does not exist only in the locale of Calais? [62]» підкреслюється повага до колеги, одночасно наголошуючи на важливості питання, яке обговорюється.

Також, використання *hon.* може супроводжуватися зверненнями щодо конкретних проблем або питань, які потребують вирішення. Наприклад, у фразі «*Will my right hon. Friend update the House on what action the Home Office is taking to ensure that those who have no right to be within the jurisdiction are removed from the country, such as foreign prisoners when they have completed their sentence of imprisonment and those who have been found by an immigration appeals tribunal to have no right to asylum here? [62]*» оратор виявляє повагу до високопоставленого колеги та одночасно привертає увагу до важливого питання національної безпеки.

Термін *Lord* широко використовується чоловіками для звертання до членів Палати лордів. Це звертання підкреслює статус та вагу аргументів, висловлених у дискусії. Наприклад, у фразі «*As the noble Lord Bates said in the other place: 'In Committee, noble Lords were concerned that 'reasonable cause to suspect', as an objective test, could capture the unwitting or naive and that there might be instances where the 'reasonable cause to suspect' became clear only with the benefit of hindsight.'*» оратор виявляє повагу до думки лорда та підкреслює важливість обговорюваного питання.

Використання терміну *Lord* також може вказувати на підтримку або згоду з ініціативами, запропонованими в Палаті лордів. Наприклад, у фразі «*For example, following a campaign by the NSPCC and Lord Harris of Haringey, the Government have now moved to include in the Bill an offence of sending sexual messages to a child, which is welcome [62]*» оратор висловлює схвалення ініціативи лорда, підкреслюючи важливість захисту дітей.

Термін *Madam* використовується чоловіками для звертання до жінок, які обіймають високі посади, зокрема до заступниць спікера парламенту. Це звертання підкреслює повагу до жінок, що займають керівні ролі, та підтримує формальний тон дискусій. Наприклад, у фразі «*If it is convenient, Madam Deputy Speaker, I will move on to the next new clause, unless my hon [62]*». оратор виявляє повагу до заступниці спікера та дотримується формальних процедур обговорення.

Також, використання *Madam* може супроводжуватися вираженням вдячності або вибачення, що підкреслює ввічливий характер комунікації. Наприклад, у фразі «*Thank you for calling me to speak, Madam Deputy Speaker, and happy new year [62]*» оратор виявляє вдячність за надану можливість висловитися та підтримує доброзичливий тон.

Термін *Mr* використовується для звертання до чоловіків, які обіймають певні посади або є членами парламенту. Чоловіки використовують цей термін для збереження формальності та вираження поваги до своїх колег у дебатах. Наприклад, у фразі «*With permission, Mr Speaker, I shall answer questions 2 and 16 together [62]*» оратор виявляє повагу до спікера та дотримується формальних процедур під час виступу.

Використання *Mr* також може бути пов'язане з посиланням на конкретних осіб у контексті обговорення важливих питань. Наприклад, у фразі «*I recently met the chief officer of the special constabulary in Bedfordshire, Mr Wayne Humberstone, who is leading a growing force that is about to start operating out of a rural police station in Riseley in my constituency [62]*» оратор підкреслює важливість роботи конкретної особи та її внесок у вирішення проблем на місцевому рівні.

Термін *Mrs* використовується чоловіками для звертання до жінок, які перебувають у шлюбі, і є традиційною формою ввічливого звертання. Чоловіки використовують цей термін для підкреслення поваги до своїх колег та збереження формальності в обговореннях. Наприклад, у фразі «*In October the Immigration Minister said, in response to a National Audit Office report, that he intended that this country would join the Schengen information-sharing agreement, which would provide our border posts with information about people involved in serious crime—such as the person who murdered the son of my constituent, Mrs Elsie Giudici—during the course of the year [62]*». оратор виявляє повагу до жінки та підкреслює важливість питання національної безпеки.

Використання *Mrs* також може супроводжуватися звертанням до жінок у контексті обговорення соціальних питань, що підкреслює турботу про соціальну справедливість. Наприклад, у фразі «*Hairdressing products, which the hon. Member for*

Bridgend (Mrs Moon) mentioned, are also regulated—I am sorry to say this to my hon. Friend the Member for Bedford—under the EU cosmetics directive, which offers a further layer of protection for customers in that any product used must be authorised, properly labelled and packaged [62]» оратор виражає вдячність за внесок жінки у вирішення важливого питання.

Термін *Ms* використовується як нейтральна форма звертання до жінок, незалежно від їхнього сімейного стану. Чоловіки використовують цей термін для вираження поваги та збереження рівноправного ставлення у дискусіях. Наприклад, у фразі «*I am grateful for the support of the hon. and learned Member for South Swindon (Mr Buckland), who is now the Solicitor-General; the right hon. Member for Chesham and Amersham (Mrs Gillan); the hon. Members for Manchester, Withington (Mr Leech), for Colchester (Sir Bob Russell) and for Hayes and Harlington (John McDonnell); the hon. and learned Member for Harborough (Sir Edward Garnier); the hon. Members for Brighton, Pavilion (Caroline Lucas), for South Down (Ms Ritchie) and for Islington North (Jeremy Corbyn); and my hon. Friend the Member for Arfon (Hywel Williams) [62]*». оратор виявляє повагу до жінок, що беруть участь у дискусії, та підкреслює важливість їхнього внеску.

Використання *Ms* також може бути пов'язане з обговоренням питань, що стосуються суспільного життя або політики, підкреслюючи рівноправність у парламентському дискурсі. Наприклад, у фразі «*As the hon. Member for Hackney North and Stoke Newington (Ms Abbott) said, the Nigerian state showed a strong response to Ebola, yet its response to terrorism in the north has been extraordinarily weak, with soldiers reportedly not even having ammunition [62]*» оратор підкреслює значущість внеску жінки у політичне обговорення та виражає вдячність за її думку.

Так, аналіз вживання мовних засобів вираження ввічливості у дипломатичних текстах, написаних чоловіками, демонструє, що вони активно використовують ці засоби для підтримання формальності та поваги у дискусіях. Це сприяє підтриманню конструктивного та ефективного діалогу у парламенті та відображає високий рівень професіоналізму у дипломатичному дискурсі.

Отже, аналіз вживання мовних засобів вираження ввічливості у дипломатичних текстах, створених жінками, показав, що ці засоби є важливим інструментом для підтримання формальності та підкреслення поваги у парламентському дискурсі. Жінки активно використовують такі терміни, як *hon.* (*Right Honourable*), *Lord*, *Sir*, *Madam*, *Mr*, *Mrs* і *Ms* для вираження ввічливості та поваги до своїх колег і опонентів.

Значний обсяг використання термінів *hon.* та *Lord* свідчить про важливість підтримки традиційних форм ввічливості у політичних дебатах, особливо у контексті обговорення важливих питань державної політики. Використання термінів *Sir*, *Madam*, *Mr*, *Mrs* та *Ms* підкреслює увагу до формального звертання та повагу до статусу інших учасників дискусій.

Порівнюючи ці дані з частотністю використання аналогічних мовних засобів чоловіками, можна зробити висновок, що жінки активно підтримують і розвивають традиції парламентського дискурсу, зберігаючи високий рівень формальності та поваги у своїх виступах. Водночас частотність використання деяких термінів, таких як *hon.* та *Lord*, може свідчити про різні стратегії комунікації, які жінки застосовують для досягнення ефективності та впливовості у дипломатичних переговорах та парламентських дебатах (див. Табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Порівняльна таблиця використання мовних засобів ввічливості у дипломатичних текстах, створених жінками та чоловіками

Мовні засоби ввічливості	Частота використання жінками	Частота використання чоловіками
hon. (Right Honourable)	89,042	234,783
Lord	65,876	168,403
Sir	2,996	-
Madam	1,422	3,923
Mr	10,682	31,222
Mrs	1,304	2,846

Ms	637	1,267
----	-----	-------

Аналіз вживання мовних засобів вираження ввічливості у дипломатичних текстах, написаних чоловіками, свідчить про активне використання традиційних форм ввічливості, які сприяють підтримці формального та поважного тону у дискусіях. Чоловіки частіше використовують терміни *hon. (Right Honourable)*, *Lord*, *Madam*, *Mr*, *Mrs* та *Ms*, що підкреслює їхню увагу до статусу та ролі колег у парламентському дискурсі.

Частотність використання термінів *hon.* та *Lord* у чоловіків значно перевищує аналогічні показники у жінок, що може вказувати на особливості комунікаційних стратегій та прагнення підкреслити формальність і повагу до інституційних норм. Використання інших термінів, таких як *Madam*, *Mr*, *Mrs* та *Ms*, також свідчить про підтримку традицій ввічливості та формальності в обговореннях, що є важливим аспектом дипломатичного дискурсу.

Таким чином, чоловіки виявляють схильність до використання традиційних форм ввічливості у парламентських дебатах, що дозволяє їм підтримувати високий рівень формальності та професіоналізму у своїх виступах. Це свідчить про важливість мовних засобів ввічливості як інструменту для ефективного ведення дипломатичних переговорів та підтримання конструктивного діалогу на державному рівні.

Висновки до розділу 2

Аналіз термінів і спеціалізованої лексики у цьому розділі показав, що дипломатичний дискурс значною мірою спирається на використання специфічних термінів, які служать для чіткого вираження політичних позицій і регулювання міждержавних відносин. Виявилось, що як чоловіки, так і жінки використовують схожі терміни для обговорення політичних, економічних, соціальних та міжнародних питань, однак їхній акцент на різних темах виявляє певні гендерні відмінності.

Зокрема, жінки частіше зосереджуються на соціальній політиці, охороні здоров'я та підтримці вразливих груп населення, що свідчить про їхню

зацікавленість у питаннях соціального благополуччя та рівноправності. Це відображається у використанні відповідних термінів, які підкреслюють необхідність соціальних реформ та забезпечення прав людини. Водночас чоловіки більше уваги приділяють традиційним політичним і законодавчим процесам, управлінню та міжнародним відносинам, що відображається у їхньому виборі спеціалізованої лексики. Це свідчить про їхню схильність до обговорення питань, пов'язаних із політичною стабільністю, економічним розвитком та управлінськими процесами.

Крім того, виявилось, що форми ввічливості, такі як звертання та титули, відіграють ключову роль у підтриманні формального та поважного тону в дискурсі. І чоловіки, і жінки активно використовують ці засоби для вираження поваги та підкреслення статусу учасників діалогу. Втім, частота використання деяких форм ввічливості, зокрема титулів і звертань, також виявляє гендерні відмінності, що відображає різні підходи до дипломатичного спілкування.

Загалом, розділ підкреслює, що дипломатичний дискурс є складним і має високий рівень формальності та спеціалізації лексики. Гендерні відмінності в мовних підходах свідчать про те, що як чоловіки, так і жінки вносять у дипломатичне спілкування свої унікальні акценти, що збагачує загальний комунікативний процес і сприяє всебічному обговоренню важливих політичних і соціальних питань. Ці висновки підкреслюють необхідність глибокого розуміння мовних засобів і термінології, що використовуються в дипломатичних текстах, для ефективною участі в міжнародному дискурсі та ухваленні політичних рішень.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження поняття «дискурс» у контексті офіційно-ділового стилю дозволило розширити уявлення про особливості дипломатичного дискурсу. Виявлено, що дискурс у лінгвістичному розумінні є складною мовною та комунікативною структурою, яка залежить від контексту і виконує функції передачі інформації, встановлення соціальних відносин та вираження намірів. У контексті офіційно-ділового стилю, дискурс характеризується формалізованістю, структурованістю та підпорядкуванням суворим мовним і соціальним нормам. Це підтверджує важливість вивчення дискурсу для розуміння механізмів комунікації в дипломатичній сфері.

Аналіз особливостей офіційно-ділового стилю та його впливу на дипломатичний дискурс показав, що цей стиль має вирішальне значення для формування та реалізації дипломатичної комунікації. Дипломатичні тексти повинні відповідати високим стандартам формальності, що забезпечується дотриманням норм офіційно-ділового стилю. Це включає використання чіткої термінології, формальних звернень та структурованих синтаксичних конструкцій. Важливою рисою є також уникнення неоднозначності та забезпечення максимальної прозорості висловлювань, що є критичним у міжнародній комунікації, де помилки можуть мати серйозні наслідки.

Розкриття сутності поняття «дипломатичний дискурс» та визначення його основних характеристик дозволило окреслити ключові елементи, які роблять цей вид дискурсу унікальним. Дипломатичний дискурс, як форма офіційно-ділового дискурсу, характеризується високим рівнем формалізації, відповідальністю за зміст і точність висловлювань, а також наявністю специфічної лексики та стилістичних прийомів, які сприяють досягненню комунікативних цілей. Дипломатичний дискурс виконує важливу функцію у встановленні та підтриманні міжнародних відносин, що підкреслює його значення в сучасному світі.

Класифікація типів дипломатичних текстів та виявлення їх лінгвістичних особливостей сприяли кращому розумінню того, як різні типи текстів

використовуються для досягнення конкретних дипломатичних цілей. Аналіз показав, що дипломатичні тексти можуть варіюватися від протокольних виступів і меморандумів до офіційних заяв та договорів. Кожен тип тексту має свої специфічні лінгвістичні характеристики, такі як структура, стилістика, лексика та використання мовних засобів вираження ввічливості. Ці особливості є ключовими для успішного спілкування в дипломатичній сфері.

Аналіз лексичних одиниць у дипломатичних текстах на матеріалі корпусу текстів ParlaMint виявив специфіку їх використання, що відповідає вимогам офіційно-ділового стилю. Дослідження продемонструвало, що у дипломатичному дискурсі особлива увага приділяється використанню термінів, які забезпечують точність і однозначність висловлювань. Лексика, яка використовується в дипломатичних текстах, часто відображає формальний і офіційний характер комунікації, а також підкреслює важливість дотримання соціальних та культурних норм.

Порівняльний аналіз вживання термінів та спеціалізованої лексики серед жінок і чоловіків показав, що хоча обидві групи мовців використовують схожі терміни, їхні акценти і пріоритети можуть відрізнитися. Жінки частіше зосереджуються на соціальних питаннях, таких як охорона здоров'я, права дітей та підтримка уразливих груп населення, тоді як чоловіки демонструють більший інтерес до традиційних політичних процесів, таких як законодавча діяльність та управління. Це свідчить про те, що гендер відіграє роль у формуванні мовних стратегій у дипломатичному дискурсі.

Аналіз вживання мовних засобів ввічливості у дипломатичних текстах виявив їх важливість у підтриманні формальності та створенні атмосфери взаємної поваги. Порівняння використання засобів ввічливості серед жінок і чоловіків показало певні відмінності: жінки частіше використовують такі форми звертання, як *Right Honourable*, *Madam*, що підкреслює їхню увагу до статусу та ролі співрозмовників, тоді як чоловіки демонструють більшу схильність до використання нейтральних форм ввічливості, таких як *Mr* та *Lord*. Це свідчить про те, що жінки, можливо,

більше акцентують увагу на соціальних ієрархіях і формальних аспектах спілкування.

У результаті дослідження було досягнуто поставлених цілей та виконано всі завдання. Вивчено теоретичні основи дипломатичного дискурсу, виявлено його основні характеристики, класифіковано типи дипломатичних текстів і проаналізовано їх лінгвістичні особливості. На матеріалі корпусу текстів ParlaMint було здійснено детальний аналіз лексичних одиниць, термінів та спеціалізованої лексики, а також мовних засобів ввічливості. Результати дослідження мають важливе значення для теорії та практики дипломатичної комунікації і можуть бути використані як у підготовці фахівців у галузі дипломатії, так і в розробці ефективних комунікативних стратегій у міжнародних відносинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биби́к С. П. Універсальний довідник практикум з ділових паперів. К. : Довіра, 1997. 507 с.
2. Бондаренко Є. В. Бізнес-кореспонденція у зовнішньоекономічній діяльності. Х. : Ранок, 2011. 112 с.
3. Вініцький Ю. А. Дипломатичні документи. Тернопіль, 2017. 29 с.
4. Гаврилишин Т. В. Усне ділове мовлення як феномен культури та форма спілкування. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2010. № 17. С. 80.
5. Гудзь Н. Генезис поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці. 2012. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/7168/1/12gnogpd.pdf>.
6. Дикань О. До визначення поняття дискурс у сучасній науковій парадигмі. *Наукові розвідки студентів факультету іноземної філології Харківського Національного Педагогічного Університету імені Г. С. Сковороди*. 2020. № 1. С. 23–24.
7. Загнітко А. П., Данілюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк, 2004. С. 37–52.
8. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова. Харків : Торсінг, 2004. 448 с.
9. Капелюшний А.О. Практична стилістика української мови : навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2007. 400 с.
10. Кащишин Н.Є. До проблеми виокремлення дипломатичного дискурсу. URL: <http://seanewdim.com>.
11. Кащишин Н. Є. Особливості дискурсу та терміносистеми англomовних дипломатичних документів. *Наукові записки*. 2009. № 81. С. 312–316.
12. Кащишин Н.Є. Стиль текстів дипломатичних документів як поєднання стилів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. № 44. С. 120–123.

13. Клименко І. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. URL: <http://tinyurl.com/o2f8t6x>.
14. Коваль А. П. Культура ділового мовлення. К. : Вища школа, 1977. 296 с.
15. Кузнецова Г. П. Офіційно-діловий стиль в освітній адміністративно управлінській сфері спілкування. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2014. № 6. С. 128.
16. Куньч З., Куньч М. Особливості дипломатичного мовлення як різновиду офіційно-ділового стилю. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2014. № 26. С. 121–127.
17. Левчук П. Г. Мовна політика в країнах Європейського Союзу та Україна. Аналіз та приклади добрих практик. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11404/Levchuk_Movna_polityka.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
18. Максимчук О. Л. Політичний дискурс: особливості та функції. 2010. С. 1–7. – URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6987/1/00molpdo.pdf>.
19. Мартинюк С. В. Особливості дипломатичного листування (на матеріалі французької мови). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 2, № 38. С. 111–114.
20. Мацько Л. І. Культура української фахової мови. К. : Академія, 2007. 360 с.
21. Мацько О. М. Дипломатичний підстиль української мови. *Наука і сучасність. Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 1998. С. 194–200.
22. Мацюк З. О. Українська мова професійного спілкування. К. : Каравела, 2005. 352 с.
23. Нікіфорова С. М. Особливості юридичної термінології в англійській мові. Збірник наукових праць. Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Харків : Право, 2012. С. 173–179.
24. Огієнко І. С. Дискурс та підходи до його аналізу: погляди на проблему сучасних англомовних дослідників. *Наукові записки*. 2012. № 23. С. 98–102.

25. Павленко А. Г. Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві. *Актуальні питання філології та методики викладання мов.* 2020. № 15. С. 129–136.
26. Пазинич О.М. Функціонально-структурні особливості текстів дипломатичного листування: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.15 / НАН України. Ін-т мовознав. ім. О.О.Потебні. К., 2001. 20 с.
27. Приходько А. І. Стилевая эклектичность газетного дискурса. *Вісник Запорізького національного університету.* 2008. № 1. С. 154–156.
28. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
29. Скрябіна В. Б. Лінгвістичні аспекти персуазивності в дипломатичному дискурсі. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти.* 2018. № 2. С. 265–274.
30. Ступицька Н. Природа дискурсу: спроба інтерпретації. *Наукові записки.* – 2020. № 175. С. 342–347.
31. Тимошик М.С. Книга для автора, редактора, видавця : практичний посібник. К. : Наша культура і наука, 2006. 560 с.
32. Трабелсі Х. Лінгвокомунікативний аналіз дипломатичного дискурсу. Київ, 2013. 201 с.
33. Тур О. М. Теоретичні і методичні засади формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності в процесі професійної підготовки (ДОДАТКИ) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Тур О. М. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2019. 92 с.
34. Український дипломатичний словник. За ред. М. З. Мальського. Знання, 2014. 495 с.
35. Щерба Д. В. Соціолінгвістичний підхід до вивчення фахового дискурсу. 2007. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9342/1/07sdvspd.pdf>.
36. Шумарова Н. П. Мовознавство: великий енциклопедичний словник. К. : КДЛУ, 1998. 567 с.

37. Abdullaevna M. Z., Mukhiddinova K. S. Lexico-Semantic and Stylistic Features of Diplomatic Correspondence (On the Example of English and Uzbek Languages). *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*. 2021. No. 2. P. 58–62.
38. Aubakir N. Distinctive features of popular science discourse. *World Science*. 2017. Vol. 11, No. 27. P. 32–35.
39. Beard A. *The Language of Politics*. London : Routledge, 2001. 132 p.
40. Bhatia V. K. *Analysing Genre: Language Use in Professional Settings*. London : Longman, 1993.
41. Blakemore D. Discourse and Relevance Theory. *The Handbook of Discourse Analysis*. 2003. P. 100–118.
42. Denton R. E. Jr., Woodward G. C. *Political Communication in America*. New York : Praeger, 1990, 363 p.
43. Dijk T. A. van. Critical discourse studies: A sociocognitive approach. *Methods of critical discourse analysis*. 2019. No. 2. P. 62–86.
44. Dijk T. A. van *Discourse as Structure and Process*. London : SAGE Publications, 1997. 368 p.
45. Doubenko E. Stylistic features of English and Ukrainian official-business texts in a comparative perspective. *Science and Education a New Dimension*. 2017. No. 115. P. 19–22.
46. Emmitt M, Pollock J. *Language and learning: an introduction for teaching*. Melbourne : Oxford University Press, 1997.
47. Gee J. P. *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and method*. New York : Routledge, 2014. 284 p.
48. Hunt A. *Public Diplomacy – What it is and how to do it*. Geneva: United Nations Institute for Training and Research. *UNITAR*. 2015. URL: <https://unitar.org/public-diplomacy-what-it-and-how-do-it>.
49. Kholmatova G. The peculiarities of official-departmental style. *European international journal of multidisciplinary research and management studies*. 2022. P. 113–116. URL: <https://doi.org/10.55640/eijmrms-02-05-25>.

50. Korolyova T. M., Popova O. V., Xin D. Translation of official documents. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2014. 205 p.
51. Kosovych O. V., Kotovska T. I., Kulyk S. A. Diplomatic communication. Discourse analysis. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2022. Т. 33, № 1. С. 156–160.
52. Kyseliuk N., Hubina A., Martyniuk A., Tryndiuk V. Non-verbal means of communication in the representation of the emotional state of joy in modern English fictional discourse. *Cognitive Studies / Études cognitives*. 2020. No. 20. URL: <https://doi.org/10.11649/cs.2284>.
53. Longman Dictionary of Contemporary English, Fifth Edition. Longman (Pearson Education), 2009. 2082 p.
54. MacMillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Ltd, 2012. 1748 p.
55. Marks S., Freeman C. W. Diplomacy. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy>.
56. Oxford Dictionary of Foreign Words And Phrases. Oxford University Press, 2010. 408 p.
57. Oxford English Dictionary. Oxford University Press, 2020. 1680 p.
58. Pimentel P. C., Panke L. Diplomatic discourses: are they an object of Political Communication research? *Intercom – RBCC*. 2020. Vol. 43, No. 2. P. 53–70. URL: <https://doi.org/10.1590/1809-5844202023>.
59. Schattschneider, E. E. The Semisovereign People: a realist view of Democracy in America. Hinsdale : Dryden Press, 1975.
60. Stanko N. Use of Language in Diplomacy. *Mediterranean Academy of Diplomatic Studies*. 2001. P. 39–47.
61. Sydorenko S. I. Diplomatic language as a reflection of a political stance regarding the conflict in Eastern Ukraine. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2021. Vol. 32, no. 5. P. 178–185.

Джерела ілюстративного матеріалу

62. ParlaMint corpora of parliamentary debates | Sketch Engine. *Sketch Engine*.

URL: <https://www.sketchengine.eu/parlamint-corpora-of-parliamentary-debates/>.